

REGERING VAN *ARUBA*

Minister van Financiën,
Economische Zaken en
Cultuur

L.G.Smith Blvd. 76
Oranjestad, Aruba
Tel. (297) 528 4900

Uitvoerings Rapportage

2^e Kwartaal 2019

Colofon

Titel	:	Uitvoeringsrapportage 2 ^e kwartaal 2019 Land Aruba
Samensteller	:	Directie Financiën
In samenwerking met	:	Departamento di Impuesto (DIMP) Departamento di Aduana (Douane) Departamento Recurso Humano (DRH)
Bronnen	:	Centrale administratie van het Land – GFS/EnterpriseOne, PSA, SAP, Kwartaalrapportages (voorlopige cijfers) van de collectieve sector

Landsverordening Instelling Ministeries 2018:

1. Ministerie van Algemene Zaken, Integriteit, Overheidszorg, Innovatie en Energie (AIOIE)
2. Ministerie van Financiën, Economische Zaken en Cultuur (FEC)
3. Ministerie van Justitie, Veiligheid en Integratie (JVI)
4. Ministerie van Toerisme, Volksgezondheid en Sport (TVS)
5. Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Duurzame Ontwikkeling (OWDO)
6. Ministerie van Sociale Zaken en Arbeid (SZA)
7. Ministerie van Ruimtelijke Ontwikkeling, Infrastructuur en Milieu (ROIM)
8. Ministerie van Transport, Communicatie en Primaire Sector (TCPC)

Disclaimer

Cijfers gepresenteerd in deze rapportage zijn afkomstig uit de centrale financiële administratie van het Land. Bij de opstelling van deze kwartaalrapportage is rekening gehouden met het volgende:

- De kosten zijn zo volledig mogelijk verwerkt en de middelen zijn opgenomen op basis van de werkelijke realisaties per 30 juni 2019. De kosten voortvloeiend uit nog te ontvangen facturen en afrekeningen, die voor zover nog niet in de centrale administratie zijn opgenomen, zijn op basis van een zorgvuldige schatting verwerkt in deze rapportage;
- Ontvangsten uit aflossingen studieleningen worden in de kapitaaldienst op basis van de werkelijke ontvangsten verantwoord;
- De toegepaste cijfermatige opstelling is conform de begrotingsopstelling, mits anders vermeld;
- De rapportage betreft de uitvoering van de begroting van de ministeries van het Land (c.q. overheid conform enge definitie).
- Kwartaalrapportages aangeleverd van de instellingen behorende tot de collectieve sector zijn voorlopige cijfers uit de eigen administraties, die niet door Directie Financiën naar juist- en volledigheid kunnen worden gecontroleerd.

Inleiding

Doelstelling van deze uitvoeringsrapportage is om informatie te verschaffen en verantwoording af te leggen aan de Staten van Aruba, de Ministerraad en het CAft ten aanzien van de begrotingsuitvoering, de middelen- en kostenrealisatie, de realisatie van de kapitaaldienst, de financiering en het schuldbeheer. Verder wordt ook informatie verschaft over de liquiditeitspositie en de stand van zaken met betrekking tot de ontwikkelingen binnen het financieel beheer.

Na de inhoudsopgave van dit document volgt een tabel met een puntsgewijze opsomming van de belangrijkste aspecten die zich in het tweede kwartaal van 2019 hebben voorgedaan. De daaropvolgende hoofdstukken geven per onderwerp een meer gedetailleerdere toelichting. Aan het eind van dit document zijn een aantal bijlagen bijgevoegd, met een weergave van de berekening van de tekortnorm, de middelen- en de kostenrealisatie per kwartaal over de periode 2015 tot en met 30 juni 2019 en nadere informatie ten aanzien van het BVP.

Samenvattend kan gesteld worden dat de voorlopige cijfers van het Land een zeer sterke verbetering in resultaten ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar laten zien. De eerder ingezette ombuiging van tekorten naar overschotten in zowel de exploitatie als in het financieringssaldo is in deze periode doorgezet en versneld. Dit levert ten opzichte van het eerste kwartaal van dit jaar een zeer lichte stijging in de schuld welke het gevolg is van het aanmelden van het tekort van de AZV van het vorige jaar en een stremming in het betalingsverkeer waardoor de crediteurenstand incidenteel is toegenomen. Zonder deze twee elementen zouden de schuldtotalen van het Land een lichte daling laten zien.

Verder is van groot belang voor een aantal indicatoren in de openbare financiën dat begin maart 2019 het Centraal Bureau Statistiek een nieuwe tijdreeks over het bruto binnenlands product (bbp) over de jaren 2013 tot en met 2017 bekend heeft gemaakt. De Centrale Bank van Aruba evenals de Directie Economische Zaken, Handel en Industrie zijn op basis van deze herijkte bbp-cijfers voor de jaren 2018 en 2019 met geactualiseerde prognoses gekomen. Conform de publicatie 'Annual Statistical Digest 2018' van de Centrale Bank van Aruba bedraagt de nieuwe projectie van de bbp-cijfers voor het dienstjaar 2018 Afl. 5.734,0. Naar aanleiding hiervan is de bbp-prognose voor 2019 ook bepaald rekening houdend met een nominale groeiveronderstelling van 1%, welke leidt tot een bbp-cijfer van Afl. 5.791,3 miljoen. Derhalve is dit bedrag gehanteerd voor de bepaling van het financieringsoverschot in deze Uitvoeringsrapportage.

Tot slot wordt aangegeven dat de hier gemelde resultaten, na diepgaande analyse, meegenomen zullen worden in een binnenkort aan de Staten aan te bieden Najaarsnota met daarin eventuele aanpassingen aan de begroting.

De minister van Financiën, Economische Zaken & Cultuur

mr. X.J. Ruiz-Maduro

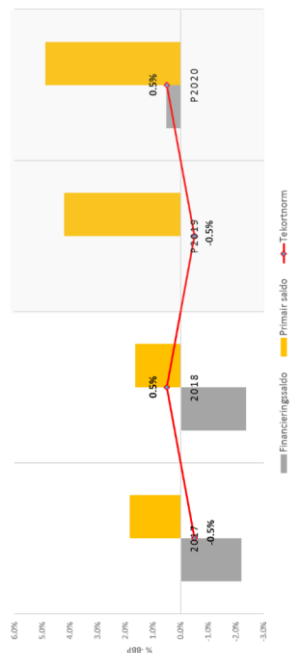
12 augustus 2019

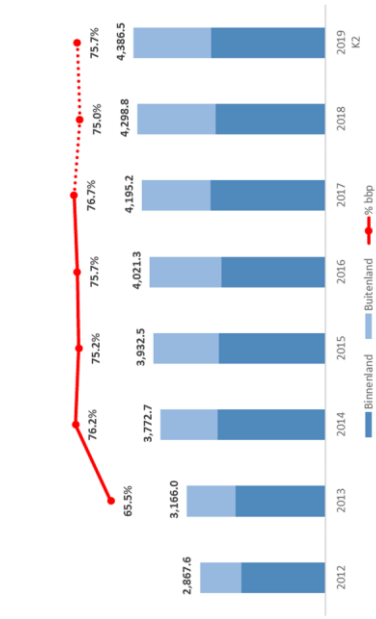
GOBIERNO DI ARUBA

Kern indicatoren stand openbare financiën van Land Aruba

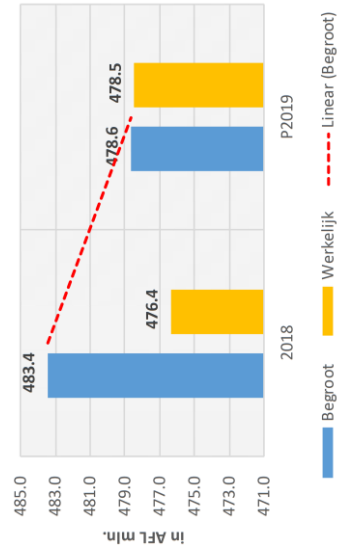
Een stijgend primair saldo en een inkrimpende tekort:

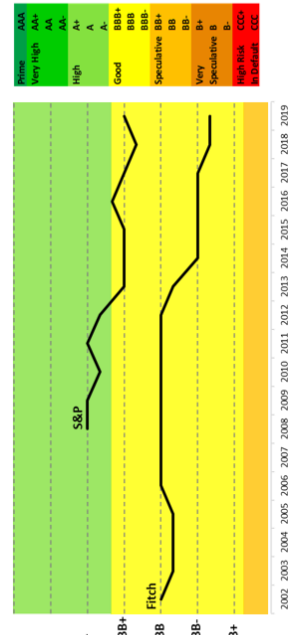
Stabilisering van de schuldquote:

Beter beheersing van de personeelslasten:

Handhaving van de kredietwaardigheid:

Inhoudsopgave	
Colofon	2
Disclaimer	3
Inleiding	4
1. Samenvatting	8
2. Realisatie begroting 2019	9
2.1. Realisatie exploitatierekening 2019.....	9
2.1.1 <i>Middelen per 30 juni 2019</i>	10
2.1.2 <i>Kosten per 30 juni 2019</i>	16
2.2. Realisatie kapitaalrekening 2019	19
2.2.1 <i>Korte toelichting op de kapitaaldienst per 30 juni 2019</i>	19
3. Financiering en schuldbeheer	21
3.1. Uitvoering financieringsbevoegdheid	21
3.2. Schuldstand	23
3.3. Schuldendienst 2019	25
3.4. Kortlopende schulden	25
4. Financieel beheer	27
5. Liquiditeitsoverzicht	32
6. Collectieve Sector	34
BIJLAGE: I	35
Tabel I: Kerncijfers financiering en schuldbeheer.....	35
Grafiek I: Vergelijking middelenrealisatie per kwartaal 2015 - 2019.....	35
BIJLAGE: II Monitoring Personeelslasten Land	36

1. Samenvatting

Middelen	t/m 30 Juni 2019	Begroot 2019	% Begrotings-uitputting
Directe belastingen	304,978,503	588,400,000	51.8%
Indirecte belastingen	294,572,672	613,886,700	48.0%
Rechtsbijdragen, leges & rechten	11,404,372	28,730,500	39.7%
Rechten, boeten & overig	26,333,798	35,521,400	74.1%
Rente	593,616	296,000	200.5%
Niet-belastingopbrengsten	51,416,470	99,935,100	51.4%
Landsbedrijven en fondsen	2,373,350	5,728,700	41.4%
Overige ontvangsten	37,309,102	50,122,100	74.4%
Totaal	728,981,884	1,422,620,500	51.2%

Kosten	t/m 30 Juni 2019	Begroot 2019	% Begrotings-uitputting
Personeel	197,331,656	379,789,100	52.0%
Werkgeversbijdragen	50,419,013	98,842,500	51.0%
Goederen en diensten	73,545,516	183,080,200	40.2%
Rente LV & VV	118,230,372	232,309,000	50.9%
Subsidies	107,546,433	212,954,200	50.5%
Overdrachten Binnenland	54,405,803	126,897,000	42.9%
Overdrachten Buitenland	5,480,861	19,527,000	28.1%
Bijdragen en afschrijvingen	61,895,796	173,635,100	35.6%
Totaal	668,855,451	1,427,034,100	46.9%

Exploitatieresultaat	60,126,433	(4,413,600)	-1362.3%
-----------------------------	-------------------	--------------------	-----------------

Kapitaal ontvangsten	t/m 30 Juni 2019	Begroot 2019	% Begrotings-uitputting
Verkoop onr. goederen en grond	93,723	-	
Kapitaalontvangsten	-	-	
Lokale Kredietaflossing	3,029,720	6,360,000	47.6%
Schenking	45,533	-	
Vrijgekomen afschrijvingen	18,048,250	36,096,500	50.0%
Totaal	21,217,226	42,456,500	50.0%

Kapitaal uitgaven	t/m 30 Juni 2019	Begroot 2019	% Begrotings-uitputting
Investeringen	2,331,940	27,318,000	8.5%
Vermogensoverdrachten	2,400,000	5,475,000	43.8%
Lokale kredietverlening	5,968,504	30,000,000	19.9%
Totaal	10,700,444	62,793,000	17.0%

Netto resultaat kapitaaldienst	10,516,782	(20,336,500)	-51.7%
---------------------------------------	-------------------	---------------------	---------------

Financieringsbehoefte	(72,296,152)	(282,194,100)	25.6%
------------------------------	---------------------	----------------------	--------------

Herfinanciering aflossingen	142,939,367	257,444,000	55.5%
------------------------------------	--------------------	--------------------	--------------

Financieringssaldo	70,643,215	(24,750,100)	-285.4%
---------------------------	-------------------	---------------------	----------------

Berekening tekortnorm:			
Tekort t.o.v. BBP 2e kw. '19 Afl. 5.791,3 mln. (CBA)	1.2%	-0.4%	

Collectieve Sector

Exploitatieresultaat Land Aruba	60,126,433	(4,413,600)	-1362.3%
--	-------------------	--------------------	-----------------

Exploitatieresultaat Collectieve Sector	93,325,894		
--	-------------------	--	--

Financieringsoverschot Collectieve Sector	103,842,675	-	1.8%
--	--------------------	----------	-------------

Puntsgewijze toelichting 30 juni 2019:

- Totale middelen Afl. 729,0 milj. (realisatie 51,%)
- Totale kosten Afl. 668,9 milj. (realisatie 46,9%)
- Opbrengst intensivering invorderingsacties DIMP Afl. 17,5 miljoen (begroot op 66,9 milj.):
 - Loonbelasting Afl. 3,6 milj.
 - Winstbelasting Afl. 8,3 milj.
 - Grondbelasting Afl. 2,6 milj.
 - BBO Afl. 3,0 milj.
- Onderverdeling winstbelasting ultimo juni 2019, Afl. 95.8 milj.:
 - Winstbelasting Afl. 8,3 milj.
 - VAS-aangiften Afl. 87,5 milj.
- Positief exploitatieresultaat van Afl. 60,1 milj. (realisatie: -1362,3%)
- Kapitaalontvangsten Afl. 21,2 miljoen (realisatie 50,0%)
- Kapitaalluitgaven Afl. 10,7 milj. (realisatie: 17,0%)
- Positief nettoresultaat kapitaaldienst van Afl. 10,5 milj. (realisatie: -51,7%)
- Financieringsbehoefte Afl. 72,3 milj. (realisatie: 25,6%)
- Herfinanciering van aflossingen Afl. 142,9 milj. (realisatie: 55,5%)
- Financieringsoverschot Afl. 70,6 milj. (realisatie: -285,4%)
- Vastgestelde financieringsbehoefte 2019 Afl. 282,2 miljoen
- Schuldstand inclusief latente schulden Afl. 4.386,5 milj., waarvan aandeel leningen Afl. 4.266,5 milj.
- Kortlopende schulden Afl. 120,0 milj.
- Liquiditeit:
 - Ontvangsten Afl. 115,5 milj.
 - Uitgaven Afl. 144,9 milj.
- Nominale bbp (conform begroting 2019): Afl. 4.952,3 milj.
- Nieuwe bbp-projectie 2018 conform CBA plus 1% groei voor 2019: Afl. 5.791,3 milj.
- Berekende overschot Collectieve Sector: 1,8%
- Nominale economische groeiveronderstelling 2019: 1%

2. Realisatie begroting 2019

2.1. Realisatie exploitatierekening 2019

Tabel 2.1 presenteert het voorlopig exploitatiesaldo van het Land Aruba per einde van het tweede kwartaal 2019. Het Land heeft over deze periode Afl. 729,0 miljoen aan ontvangsten geboekt, waarvan Afl. 599,6 miljoen aan belastingopbrengsten (82,2% van de totale middelen). De directe en indirecte belastingen leveren samen een begrotingsrealisatie van 49,9%. De overige middelensoorten brengen samen Afl. 129,4 miljoen in de staatskas van het Land (gelijk aan 17,8% van de totale middelen). De totale kosten over het tweede kwartaal bedragen ruim Afl. 668,9 miljoen wat gelijk is aan 46,9% van de begroting. De personeelskosten (salarissen inclusief werkgeversbijdragen) vormen samen het grootste aandeel in de kosten ten bedrage van Afl. 247,8 miljoen (37,0% van de totale kosten). De twee na grootste kostenpost zijn de rentelasten Afl. 118,2 miljoen (17,7% van de totale kosten) die eind juni 2019 ten opzichte van de begroting voor 50,9% zijn gerealiseerd. De uitgaven gerelateerd aan subsidieverstrekingen bedragen Afl. 107,5 miljoen (16,1% van de totale kosten) met een realisatie van 50,5%. De kostensoort goederen en diensten heeft een aandeel van 11,0% in de totale kosten en zijn per einde tweede kwartaal voor 40,2% gerealiseerd. Per saldo bedraagt het exploitatieresultaat aan het einde van het tweede kwartaal van 2019 een surplus van Afl. 60,1 miljoen.

Tabel 2.1: Exploitatieresultaat per 30 juni 2019

Middelen	t/m 30 Juni 2019	Begroot 2019	% Begrotings-uitputting
<i>Directe belastingen</i>	304.978.503	588.400.000	51,8%
<i>Indirecte belastingen</i>	294.572.672	613.886.700	48,0%
<i>Retributies,leges & rechten</i>	11.404.372	28.730.500	39,7%
<i>Rechten, boeten & overig</i>	26.333.798	35.521.400	74,1%
<i>Rente</i>	593.616	296.000	200,5%
<i>Niet-belastingopbrengsten</i>	51.416.470	99.935.100	51,4%
<i>Landsbedrijven en fondsen</i>	2.373.350	5.728.700	41,4%
<i>Overige ontvangsten</i>	37.309.102	50.122.100	74,4%
	728.981.884	1.422.620.500	51,2%

Kosten	t/m 30 Juni 2019	Begroot 2019	% Begrotings-uitputting
<i>Personeel</i>	197.331.656	379.789.100	52,0%
<i>Werkgeversbijdragen</i>	50.419.013	98.842.500	51,0%
<i>Goederen en diensten</i>	73.545.516	183.080.200	40,2%
<i>Rente LV & VV</i>	118.230.372	232.309.000	50,9%
<i>Subsidies</i>	107.546.433	212.954.200	50,5%
<i>Overdrachten Binnenland</i>	54.405.803	126.897.000	42,9%
<i>Overdrachten Buitenland</i>	5.480.861	19.527.000	28,1%
<i>Bijdragen en afschrijvingen</i>	61.895.796	173.635.100	35,6%
	668.855.451	1.427.034.100	46,9%

Exploitatieresultaat	60.126.433	(4.413.600)	-1362,3%
-----------------------------	-------------------	--------------------	-----------------

Bron: Directie Financiën

2.1.1 Middelen per 30 juni 2019

In deze paragraaf worden drie tabellen gepresenteerd. Tabel 2.2 presenteert de realisatie per middelencategorie per einde van het tweede kwartaal 2019, met daarnaast de vergelijkende cijfers van het voorafgaande dienstjaar. Tabel 2.2.1 geeft een uitsplitsing van de directe belastingen en Tabel 2.2.2 is een weergave van een verdere uitsplitsing van de indirecte belastingen. Volledigheidshalve wordt hierbij opgemerkt dat, ter wille van de vergelijkbaarheid over de periodes heen, de cijfers in deze tabellen afkomstig zijn van de kwartaalrapportages van het voorgaande dienstjaar.

Tabel 2.2: Middelenrealisatie per 30 juni 2019 in Afl.

<i>Middelen</i>	<i>t/m 30 Juni 2019</i>	<i>t/m 30 Juni 2018</i>	<i>Begroot 2019</i>	<i>% Begrotings-uitputting</i>
Directe belastingen	304.978.503	306.608.688	588.400.000	51,8%
Indirecte belastingen	294.572.672	232.118.492	613.886.700	48,0%
Retributies,leges & rechten	11.404.372	11.019.166	28.730.500	39,7%
Rechten, boeten & overig	26.333.798	26.627.868	35.521.400	74,1%
Rente	593.616	664.062	296.000	200,5%
Niet-belastingopbrengsten	51.416.470	67.173.896	99.935.100	51,4%
Landsbedrijven en fondsen	2.373.350	2.244.400	5.728.700	41,4%
Overige ontvangsten	37.309.102	21.885.148	50.122.100	74,4%
	728.981.884	668.341.720	1.422.620.500	51,2%

Bron: Directie Financiën

Onderverdeling van de directe belastingen

Tabel 2.2.1: Realisatie directe belastingen per 30 juni 2019 in Afl.

<i>Omschrijving</i>	<i>t/m 30 juni 2019</i>	<i>t/m 30 juni 2018</i>	<i>Begroot 2019</i>	<i>% Begrotings-uitputting</i>
Loonbelasting	136.325.887	147.804.187	277.800.000	49,1%
Inkomstenbelasting	5.177.427	6.035.118		
Rente belastingvordering	566.935	1.210.486	5.000.000	11,3%
Vervolging nat. persoon	-	-	100.000	0,0%
Winstbelasting	95.786.224	100.657.520	188.000.000	51,0%
Dividenbelasting	14.036.311	2.412.481	5.000.000	280,7%
Grondbelasting	22.770.397	17.212.493	66.000.000	34,5%
Successie-/overgangsbel.	251.248	315.074	-	
Overdrachtsbelasting	7.262.640	11.022.972	19.000.000	38,2%
Motorrijtuigenbelasting	21.797.418	18.696.717	26.000.000	83,8%
Zegelbelasting	1.004.016	1.241.640	1.500.000	66,9%
	304.978.503	306.608.688	588.400.000	51,8%

Bron: Departamento di Impuesto

Onderverdeling van de indirecte belastingen

Tabel 2.2.2: Realisatie indirecte belastingen per 30 juni 2019 in Afl.

Omschrijving	t/m 30 juni 2019	t/m 30 juni 2018	Begroot 2019	% Begrotings-uitputting
<i>Invoerrechten</i>	87.631.982	88.226.920	199.660.000	43,9%
<i>Accijns gedestilleerd</i>	15.582.319	10.758.734	35.600.000	43,8%
<i>Accijns sigaretten</i>	7.056.812	9.649.454	14.100.000	50,0%
<i>Accijns bier</i>	15.141.324	14.365.539	33.600.000	45,1%
<i>Accijns minerale olien</i>	36.340.405	32.261.800	74.250.000	48,9%
<i>B.B.O.</i>	55.594.598	54.953.862	111.000.000	50,1%
<i>Zegelbelastingen</i>	3.959	5.212	51.700	7,7%
<i>Dienstverlening IUD</i>	1.255.106	1.332.006	2.825.000	44,4%
<i>Vergunningen</i>	13.905.436	13.744.640	25.000.000	55,6%
<i>Milieubelasting op hotels e.a.</i>	8.107.590	6.388.687	13.000.000	62,4%
<i>Milieubel. op verhuur voertuig</i>	450.230	431.638	1.300.000	34,6%
<i>BAVP</i>	53.502.911		103.500.000	51,7%
	294.572.672	232.118.492	613.886.700	48,0%

Bron: Departamento di Impuesto

Hieronder volgt een nadere toelichting per middelensoort, waarbij aanvankelijk de directe en indirecte belastingen worden toegelicht en daaropvolgend de overige middelensoorten zoals in tabel 2.2 is opgenomen. Vergeleken met het tweede kwartaal van het voorgaande jaar zijn de totale middelen met 9,0% gestegen.

Nadere toelichting directe belastingen

Loonbelasting

De loonbelastingontvangsten bedragen over het tweede kwartaal 2019 Afl. 136,3 miljoen (49,1% van de begroting). Ten opzichte van het tweede kwartaal van het voorgaande jaar is Afl. 11,5 miljoen (7,8%) minder aan loonbelasting geïnd, welke het resultaat is van de wijziging in het inkomsten-/loonbelastingtarief en de reparatietoeslag.

Volgens de DIMP hebben de gevoerde invorderingsacties ten aanzien van dit middelensoort over het tweede kwartaal 2019, Afl. 3,6 miljoen opgeleverd (realisatie van 19,0% op de raming t.a.v. de invorderingsacties begroot op Afl. 18,5 miljoen). Echter wordt opgemerkt dat de begroting voor loonbelasting in 2019, ten opzichte van 2018, naar beneden is bijgesteld (van Afl. 285,3 miljoen in 2018 naar Afl. 277,8 miljoen in 2019).

Inkomstenbelasting

Dit middelensoort betreft het resultaat van de verwerking van de jaarlijkse IB-aangiftes en de afgewikkelde aanslagen. Dit kan in restituties of naheffing resulteren. Aan het einde van tweede kwartaal 2019 was het resultaat van betalingen en restituties positief ten gunste van de staatskas ten bedrage van Afl. 5,2 miljoen.

Rente belastingvordering

Dit middelensort betreft geïncasseerde rente op achterstallige belastingontvangsten en geeft ten opzichte van de begroting 2019 een realisatie van 11,3%, maar in vergelijking met het tweede kwartaal 2018 is er sprake van een afname van Afl. 0,6 miljoen (53,2%). De opbrengsten geboekt onder deze noemer zijn het product van de samenwerking tussen het afpakteam, bestandsvergelijkingen van de KvK en het UOAZV, de intensivering van de samenwerking met de Dienst Burgerlijke Stand en het Bevolkingsregister (DBSB), de SVb, DIMAS en de bevordering van interne non-compliance rapportages, dat als doel heeft dat naheffingsaanslagen eerder kunnen worden opgelegd voor zowel de loonbelasting, BBO en winstbelasting.

Winstbelasting

De ontvangen winstbelasting vertoont een daling van Afl. 4,9 miljoen (4,8%) ten opzichte van het tweede kwartaal van het jaar daarvoor (alhoewel de winstbelasting in de begroting van 2019 naar beneden is bijgesteld). Ten opzichte van de begroting 2019 is de realisatie gelijk aan 51,0% wat als positief kan worden beschouwd rekening houdend met het feit dat over dezelfde periode in 2018 48,4 % van de begroting was gerealiseerd.

Bij nadere analyse van de ontvangsten winstbelasting moet rekening worden gehouden met de specifieke deadlines van deze belastingsoort; de eerste inlever- en betaaldatum hiervan is wettelijk vastgesteld op 31 mei 2019. Derhalve is de realisatie van de winstbelasting naar verwachting in het tweede kwartaal sterk toegenomen (in verband met de vervaltermijn van de winstbelasting 2018 in dat kwartaal). Bovendien verwacht de DIMP in november 2019 een sterke toename van de ontvangsten winstbelasting.

Verder wordt de geïnde winstbelasting per eind juni 2019 als volgt verdeeld: Afl. 95,8 miljoen totaal ontvangen (waarvan Afl. 8,3 miljoen aan winstbelasting uit invorderingsacties van de DIMP en Afl. 87,5 miljoen uit de VAS-aangiften). Die invorderingsacties op het gebied van winstbelasting zijn begroot op Afl. 26,0 miljoen waarvan ultimo juni 2019 voor 32,0% is gerealiseerd.

Dividendbelasting

Het tweede kwartaal 2019 vertoont een groei van de geïnde dividendbelasting in vergelijking met het tweede kwartaal 2018, ten bedrage van Afl. 11,6 miljoen (481,8%). Ten opzichte van de begroting 2018 is de realisatie gelijk aan 280,7%. Hierbij kan worden opgemerkt dat de ontvangsten uit hoofde van dividendbelasting aanzienlijk hoger zijn dan de vastgestelde begroting mede als gevolg van de tijdelijke aanpassing van het tarief in de inkomstenbelasting op uitgekeerde dividenden van 25% naar 10%.

Grondbelasting

De ontvangsten ultimo juni 2019 bedragen Afl. 5,6 miljoen meer dan het jaar daarvoor (een toename van 32,3%). De begrotingsrealisatie 2019 is gelijk aan 34,5%. Naar verwachting is dit percentage in het tweede kwartaal (vergeleken met het laatste kwartaal) sterk toegenomen als gevolg van de aanslagen grondbelasting 2019.

Overdrachtsbelasting

De overdrachtsbelasting vertoont in het tweede kwartaal 2019 een realisatie van 38,2 %. In absolute bedragen bedraagt de daling ten opzichte van het tweede kwartaal van het voorgaande jaar Afl. 3,8 miljoen (34,1%).

Motorrijtuigenbelasting

Tot slot is de motorrijtuigenbelasting voor 83,8% gerealiseerd ten bedrage van Afl. 21,8 miljoen. Vergeleken met het voorgaande jaar is er sprake van een toename in ontvangsten ten bedrage van Afl. 3,1 miljoen (16,6%). Het betreft het

doorzetten van het verbeteren van de compliance in het laatste kwartaal van 2018 en de vervanging van het stickersysteem voor het oude nummerplaatsysteem.

Nadere toelichting indirecte belastingen

Invoerrechten

De invoerrechten is het grootste middelensort in de indirecte belastingen met een aandeel van 29,7%. Tabel 2.2.2 geeft aan dat de ontvangen invoerrechten in het tweede kwartaal 2019 bijna gelijk is die in dezelfde periode van vorig jaar, welke het resultaat is van de verbeterde compliance, mede als gevolg van de verzorgde cursussen aan inklaringsfunctionarissen die steeds een positief effect hebben op controles na invoer, waardoor de inklaringen steeds meer conform de vigerende richtlijnen en tarieven worden gedaan. De begrotingsrealisatie over 2019 is berekend op 43,9% waarbij rekening moet worden gehouden met het feit dat de invoerrechten sterk onderhevig blijven aan seizoensinvloeden. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de accijns op water met toegevoegde suiker bij de vastgestelde begroting 2019 voor een bedrag van Afl. 16,7 voorlopig ondergebracht is bij de invoerrechten. Indien de nodige wetswijziging plaatsvindt wordt de accijns op water met toegevoegde suiker als een apart middelensort gerapporteerd.

Voor wat betreft voornoemde seizoensinvloeden is het gebruikelijk dat de realisatie van de invoerrechten in het tweede halfjaar hoger zal zijn dan in het eerste halfjaar, waardoor aannemelijk is dat de begroting wordt behaald; inderdaad was het over 2018 ook zo geweest.

Accijnzen

De accijnzen vormen samen 25,2% van de totale ontvangsten in de indirecte belastingen (accijnzen begroot op Afl. 157,6 miljoen met een realisatie over het tweede kwartaal 2019 van Afl. 74,1 miljoen, gelijk aan 47,0%).

Alle accijnsoorten behalve accijns op sigaretten laten toenames zien vergeleken met het tweede kwartaal 2018. Wel zijn de ontvangsten van accijns op sigaretten voor 50,0% gerealiseerd. Zoals in de laatste kwartaalrapportage vermeld, vertonen de ontvangsten van accijns op sigaretten in het algemeen een wisselend verloop, omdat de importeurs de zegels op onregelmatige tijdstippen in grote volumes aankopen bij de Douane. Zoals bekend, kunnen importeurs (plotseling) grote voorraden aanhouden waardoor meteen een stijging in de ontvangsten is aan te merken.

De ontvangsten accijns gedestilleerd bedragen in het tweede kwartaal 2019 Afl. 15,6 miljoen (Afl. 4,8 miljoen of 44,8% meer dan in het tweede kwartaal 2018); de tariefsverhoging van 44% heeft blijkbaar zijn effect niet gemist.

De ontvangsten accijns op bier bedragen in het tweede kwartaal 2019 Afl. 15,1 miljoen (Afl. 0,8 miljoen of 5,4% meer dan in hetzelfde kwartaal in 2018)

Verder heeft de Douane in het tweede kwartaal 2019 Afl. 36,3 miljoen aan accijns op minerale oliën ontvangen (Afl. 4,1 miljoen of 12,6% meer dan in hetzelfde kwartaal in 2018), als gevolg van het terugbrengen van deze accijns naar het oude niveau van meer dan 10 jaar geleden.

Belasting op bedrijfsomzetten B.B.O. (inclusief BAVP)

In de vastgestelde begroting 2019 zijn de verwachte middelen uit hoofde van de verhoging van het tarief onder de BBO opgenomen. In de centrale administratie van het Land wordt de BAVP apart geregistreerd om inzichtelijk te maken hoeveel als gevolg van deze tariefverhoging wordt geïncasseerd.

Dit middensoort (inclusief BAVP) vormt 37,0% in de totale ontvangsten van de indirecte belastingen. Vergeleken met hetzelfde kwartaal van vorig jaar is dit middensoort toegenomen met Afl. 54,1 miljoen (98,5%). De begrotingsrealisatie per 30 juni 2019 is berekend op 50,9%. Verder geeft de DIMP aan dat de gevoerde invorderingsacties ten aanzien van de BBO over het tweede kwartaal van dit jaar Afl. 3,0 miljoen heeft opgeleverd (realisatie van 40,6% op een begroot invorderingstraject van Afl. 7,4 miljoen).

Overige indirecte belastingsoorten

De overige indirecte belastingsoorten leverden samen Afl. 23,7 miljoen op (een aandeel van 8,1% in de totale indirecte belastingopbrengsten) en een begrotingsrealisatie per eind juni 2019 van 56,2%. Ten opzichte van het tweede kwartaal 2018 is er sprake van een toename van Afl. 1,8 miljoen (8,3%). Het grootste bedrag in deze categorie betreft de opbrengsten uit casinovergunningen ten bedrage van Afl. 13,9 miljoen met een realisatie van 55,6%, en de ontvangsten uit hoofde van de milieubelasting op hotels ten bedrage van Afl. 8,1 miljoen met een realisatie van 62,4%. De opbrengsten uit dienstverlening bedragen over het tweede kwartaal 2019 Afl. 1,3 miljoen met een realisatie van 44,4% van de begroting.

Hieronder volgt een specificatie van een aantal middensoorten van tabel 2.2. (Samen totaal Afl. 129,4 miljoen aan ontvangsten of 17,8% van de totale middelen). Deze middensoorten zijn na de indirecte belastingen in de tabel opgenomen.

Nadere toelichting overige belastingen opgenomen in tabel 2.2

Retributies, leges & rechten

Totaal is onder dit middensoort ultimo juni 2019 Afl. 11,4 miljoen ontvangen (realisatie van 39,70% van de begroting). De grootste bedragen betreffen ontvangsten uit hoofde van retributies en leges afkomstig van Waarborgsommen (Afl. 3,8 miljoen), Censo (Afl. 1,8 miljoen), Veterinaire Dienst (Afl. 2,0 miljoen) en Dienst Technische Inspectie (Afl. 1,0 miljoen). Vergeleken met het tweede kwartaal van het voorgaande jaar is er sprake van een stijging van Afl. 0,4 miljoen (3,5%).

Rechten, boeten & overig

Dit middensoort geeft een realisatie van Afl. 26,3 miljoen weer, oftewel 74,1% van de begroting. Vergeleken met de ontvangsten in het tweede kwartaal van het voorgaande jaar is er sprake van een afname van Afl. 0,3 miljoen (1,1%).

Een groot bedrag geboekt onder dit middensoort (Afl. 11,6 miljoen) betreft ontvangsten van verschillende diensten, waarvan de grootste afkomstig zijn uit ontvangsten van Dienst Telecommunicatie Zaken (Afl. 10,0 miljoen) en Directie Scheepvaart (Afl. 1,1 miljoen).

Verder worden onder dit hoofdmiddensoort ook ontvangsten uit verleende dienstverlening aan derden geboekt. Tot eind juni 2019 is hieraan Afl. 5,3 miljoen ontvangen, terwijl onder het middensoort 'bijdragen in kosten' Afl. 5,9 miljoen aan ontvangsten zijn geboekt. Aan opgelegde boeten en incidentele middelen zijn in totaal ook Afl. 1,9 miljoen geïncasseerd.

Niet-belastingopbrengsten

De realisatie van dit middensoort bedraagt ultimo juni 2019 Afl. 51,4 miljoen, welke gelijk is aan 51,4% van de begroting. De grootste ontvangsten geboekt hieronder zijn de overdrachten van het Rijk (Afl. 3,5 miljoen), erfpachtrechten (Afl. 13,8 miljoen) en toeristenheffingen (Afl. 3,9 miljoen) en uitkeringen van deelnemingen (Afl. 29,3) die naar verwachting in het

tweede kwartaal zijn gerealiseerd. Een vergelijking met het tweede kwartaal 2018 laat een afname zien van Afl. 15,8 miljoen (23,5%).

Landsbedrijven en fondsen

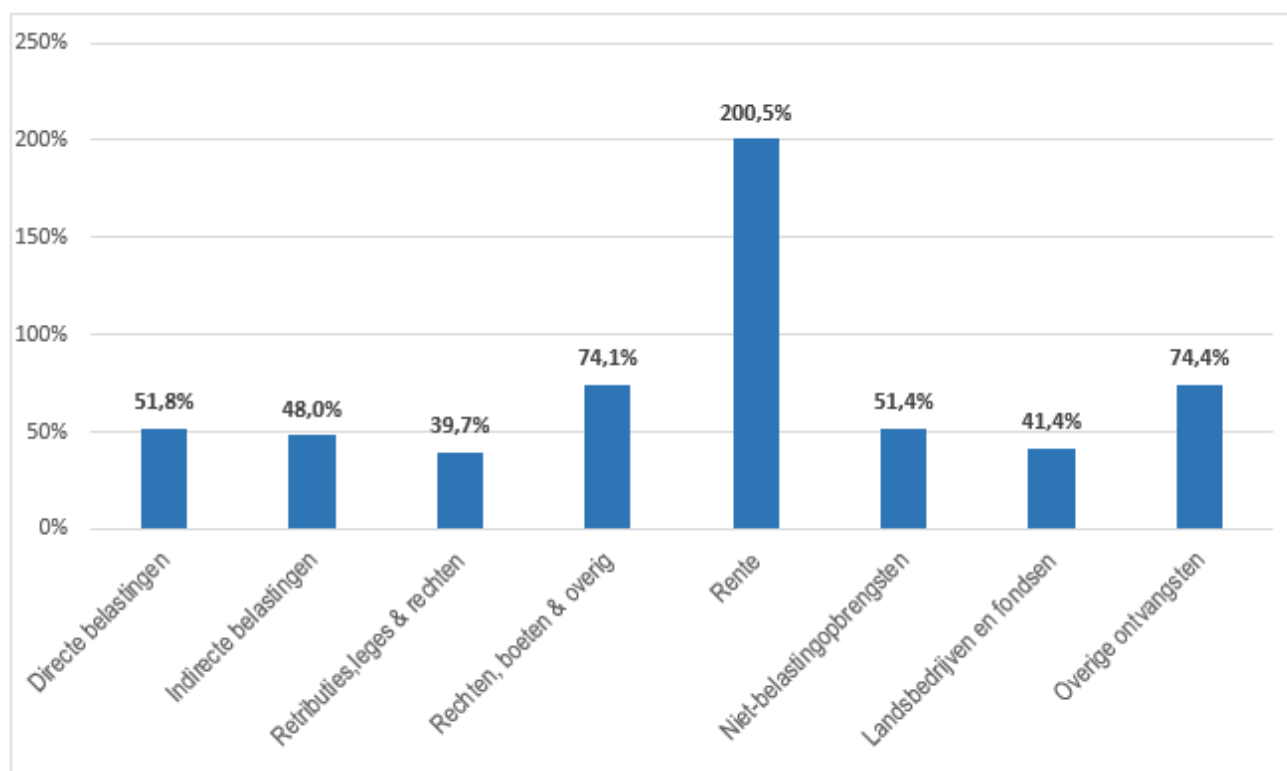
De realisatie van de middelen bij de landsbedrijven en fondsen bedraagt tot eind juni 2019 Afl. 2,4 miljoen, oftewel 41,4% van begroting 2019. Deze ontvangsten hebben voornamelijk te maken met interne verrekeningen en doorbelastingen tussen de overheidsdiensten. Een vergelijking met hetzelfde kwartaal in 2018 geeft een toename weer van Afl. 0,1 miljoen (5,7%).

Overig

De overige ontvangsten bedragen aan het einde van het tweede kwartaal 2019 Afl. 37,3 miljoen, gerealiseerd voor 74,4% ten opzichte van de begroting 2019. Vermeldenswaardig is dat deze hoge realisatie het gevolg is van niet begrote gerealiseerde agio op de uitgifte van vier staatsobligaties boven pari ten bedrage van Afl. 12,2. De rest van de ontvangsten onder dit middelensoort is voornamelijk toe te schrijven aan ontvangen deviezenprovisie (Afl. 25,0 miljoen). Vergeleken met 2018 is er sprake van een forse stijging in de ontvangsten van Afl. 15,4 miljoen (70,5%).

Samenvattend zijn alle middelensoorten in onderstaande grafiek opgenomen (uitgedrukt in procenten).

Grafiek 2.1: Middelenrealisatie per 30 juni 2019 uitgedrukt in procenten:

Bron: Directie Financiën

2.1.2 Kosten per 30 juni 2019

De totale kosten over de eerste helft 2019 bedragen Afl. 668,9 miljoen, gelijk aan een begrotingsuitputting van 46,9%. Tabel 2.3 geeft per hoofdkostensoort de gerealiseerde kosten met de vergelijkende cijfers van het voorgaande jaar.

Tabel 2.3: Kostenrealisatie per 30 juni 2019 in Afl.

Kosten	t/m 30 Juni 2019	t/m 30 Juni 2018	Begroot 2019	% Begrotings-uitputting
Personeel	197.331.656	196.603.894	379.789.100	52,0%
Werkgeversbijdragen	50.419.013	50.441.132	98.842.500	51,0%
Goederen en diensten	73.545.516	78.649.127	183.080.200	40,2%
Rente LV & VV	118.230.372	113.199.754	232.309.000	50,9%
Subsidies	107.546.433	103.798.951	212.954.200	50,5%
Overdrachten Binnenland	54.405.803	55.597.102	126.897.000	42,9%
Overdrachten Buitenland	5.480.861	6.690.281	19.527.000	28,1%
Bijdragen en afschrijvingen	61.895.796	65.893.746	173.635.100	35,6%
	668.855.451	670.873.987	1.427.034.100	46,9%

Bron: Directie Financiën; vergelijkende cijfers afkomstig uit URK-2 2018.

Personeel

De totale personeelskosten, inclusief overwerkvergoedingen, bedragen ultimo juni 2019 Afl. 197,3 miljoen (52,0% van de begroting). Een vergelijking met het tweede kwartaal 2018 laat een lichte nominale stijging in personeelskosten zien van Afl. 0,7 miljoen (0,4%).

Tabel 2.4: Ontwikkeling personeelsaantallen in FTE's

Ministerie	K2 2018	K3 2018	K4 2018	K1 2019	K2 2019
Ministerie van AIOIE	447	445	451	448	447
Ministerie van FEZC	774	770	756	753	748
Ministerie van JVI	1.493	1.497	1.487	1.483	1.482
Ministerie van OWDO	227	222	228	232	229
Ministerie van ROIM	186	185	190	189	185
Ministerie van SZA	239	241	244	239	245
Ministerie van TVS	325	315	315	308	304
Ministerie van TCPC	184	177	180	172	172
Totaal	3.875	3.852	3.851	3.824	3.812
Onderwijspersoneel	919	910	928	922	919
Kustwachtpersoneel	46	44	44	48	46

Bron: Departamento Recurso Humano

Tabel 2.4 is opgenomen om de personeelskosten in relatie te kunnen brengen met het aantal voltijds equivalente formatieplaatsen (FTE's). Deze tabel verschaft per kwartaal inzicht in het verloop van het aantal FTE's. Het aantal FTE's is

in het tweede kwartaal 2019 per saldo met 12 FTE's afgenomen ten opzichte van het eerste kwartaal 2019. Voor nadere informatie hierover zie Bijlage II; deze presenteert de resultaten van de uitvoering van het BVP in de vorm van de "Monitoring Personeelslasten Land" (MPL).

Werkgeversbijdragen

De werkgeversbijdragen bedragen eind juni 2019 Afl. 50,4 miljoen (gelijk aan een begrotingsuitputting van 51%) en in vergelijking met het tweede kwartaal 2018, Afl. 0,02 miljoen (0,04%) minder.

Goederen en Diensten

Goederen en diensten zijn gerealiseerd met Afl. 73,5 miljoen (40,2% van de begroting), hetgeen Afl. 5,1 miljoen (6,5%) minder is dan in hetzelfde kwartaal van vorig jaar. De uitputting van deze kostensoort is wederom beneden de uitputting van 50% gebleven.

Rente

De totale rentelasten bedragen ultimo juni 2019 Afl. 118,2 miljoen, welke ten opzichte van het tweede kwartaal 2018 Afl. 5 miljoen (4,4%) meer is. De uitputting van de begroting 2019 is berekend op 50,9%. De onderverdeling van deze kostenpost is als volgt: rente obligatielening LV Afl. 50,6 miljoen, rente op geldleningen VV Afl. 52,3 miljoen, rente op geldleningen LV Afl. 15,3 miljoen. De uitputting geschiedt conform de periodiciteit waarbinnen in eerdere jaren leningen zijn afgesloten en verloopt conform verwachtingen.

Subsidies

De subsidies bedragen Afl. 107,5 miljoen, wat Afl. 3,7 miljoen meer is (3,6%) dan in hetzelfde kwartaal van vorig jaar. De begrotingsrealisatie is berekend op 50,5%. Noemenswaardige subsidiebedragen onder deze categorie zijn: subsidies aan instellingen niet zijnde onderwijs (Afl. 24,5 miljoen), exploitatiesubsidies aan het onderwijs (Afl. 6,7 miljoen), salarissubsidies aan het onderwijs (Afl. 67,1 miljoen), projectsubsidies (Afl. 3,6 miljoen) en de bijdrage aan Arubus NV (Afl. 5,6 miljoen).

Overdrachten binnenland

De overdrachten bedragen Afl. 54,4 miljoen, wat Afl. 1,2 miljoen (2,1%) minder dan in hetzelfde kwartaal van vorig jaar. Ten opzichte van de vastgestelde begroting is de realisatie 42,9%. Onder deze categorie worden de volgende uitgaven geboekt: huursubsidie (via FCCA) Afl. 3,0 miljoen, duurtetoeslag pensioenen Afl. 16,9 miljoen, overige pensioenen Afl. 2,1 miljoen, onderstand Afl. 11,9 miljoen, reparatie-toeslag Afl. 20,1 miljoen en overig Afl. 0,4 miljoen.

Overdrachten buitenland

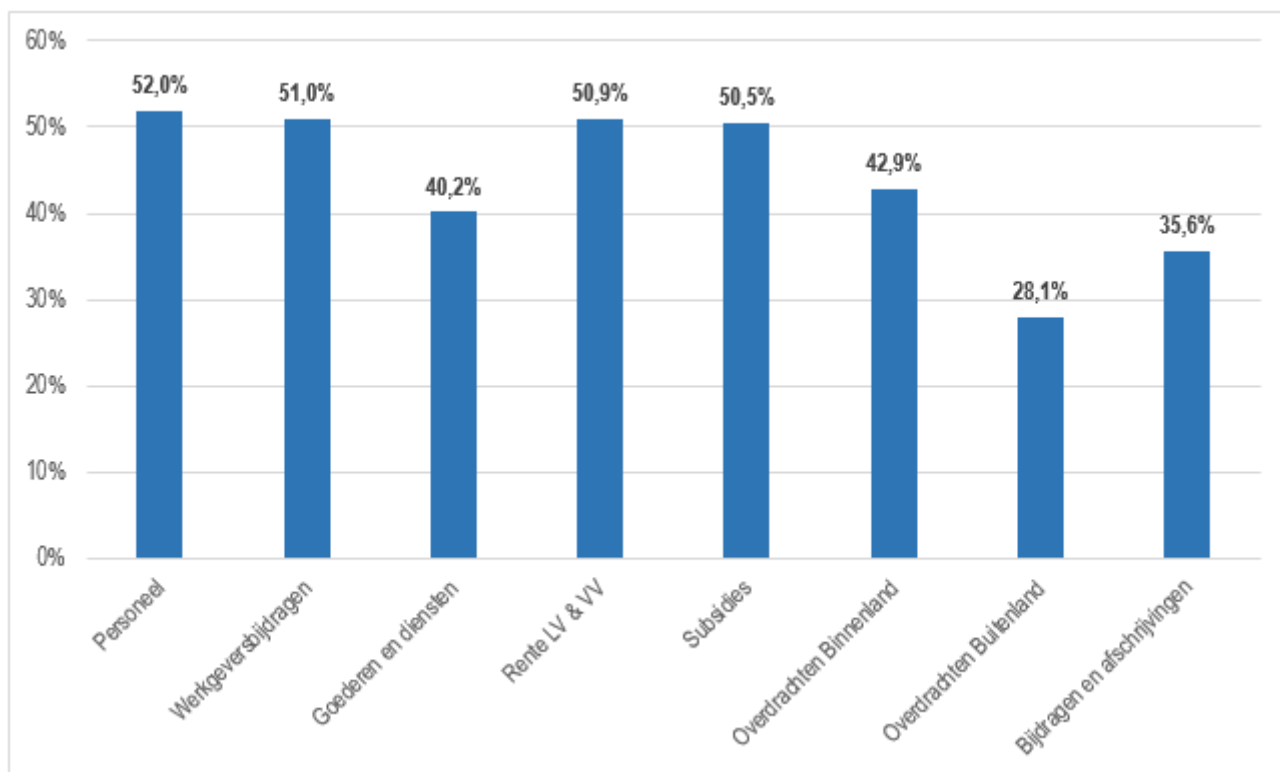
De gerealiseerde overdrachten buitenland bedragen over het tweede kwartaal 2019 Afl. 5,5 miljoen wat Afl. 1,2 miljoen lager is dan in hetzelfde kwartaal van vorig jaar (18,1%). De begrotingsuitputting is berekend op 28,1% en heeft in dit geval voornamelijk te maken met overdrachten aan het Gemeenschappelijk Hof van Justitie.

Bijdragen en afschrijvingen

De bijdragen en afschrijvingen bedragen Afl. 61,9 miljoen wat Afl. 4,0 miljoen (6,1%) minder is dan de realisatie in het tweede kwartaal 2018. De begrotingsuitputting is gelijk aan 35,6% van de begroting. Onder deze categorie geboekte uitgaven zijn de uitkering aan Landsbedrijven (Afl. 16,7 miljoen), zorg gerelateerde kosten (Afl. 13,0 miljoen), afschrijvingen (Afl. 18,0 miljoen) en beschikbaar gestelde fondsen voor infrastructuur (Afl. 11,1 miljoen).

Samenvattend is een grafische weergave van de hierboven toegelichte kostenrealisatie, uitgedrukt in procenten van de vastgestelde begroting 2019 opgenomen.

Grafiek 2.2: Kostenrealisatie per 30 juni 2019 in procenten

Bron: Directie Financiën

2.2. Realisatie kapitaalrekening 2019

De ontvangsten op de kapitaaldienst tot en met 30 juni 2019 bedragen Afl. 21,2 miljoen, wat Afl. 5,2 miljoen (32,4%) meer is vergeleken met het tweede kwartaal 2018. De totale begrotingsrealisatie van de kapitaalontvangsten is gelijk aan 50,0%. De totale kapitaaluitgaven bedragen eind juni 2019 Afl. 10,7 miljoen wat Afl. 0,9 miljoen (7,5%) minder is dan het tweede kwartaal van 2018. De realisatie van de totale kapitaaluitgaven ten opzichte van de begroting 2019 is gelijk aan 17,0%. De kapitaaldienst boekt aan het einde van het tweede kwartaal 2019 een positief nettoresultaat van Afl. 10,5 miljoen.

Tabel 2.5: Kapitaalrekening per 30 juni 2019 in Afl.

Kapitaal Ontvangsten	t/m 30 Juni 2019	t/m 30 Juni 2018	Begroot 2019	% Begrotings-uitputting
<i>Verkoop onr. goederen en grond</i>	93.723	(8.675)	-	
<i>Kapitaalontvangsten</i>	-	-	-	
<i>Lokale Kredietaflossing</i>	3.029.720	2.561.804	6.360.000	47,6%
<i>Schenking binnenland</i>	45.533	-	-	-
<i>Schenking buitenland</i>	-	-	-	-
<i>Vrijgekomen afschrijvingen</i>	18.048.250	13.468.650	36.096.500	50,0%
<i>Reserves</i>	-	-	-	-
	21.217.226	16.021.779	42.456.500	50,0%

Kapitaal uitgaven	t/m 30 Juni 2019	t/m 30 Juni 2018	Begroot 2019	% Begrotings-uitputting
<i>Investerings</i>	2.331.940	2.581.274	27.318.000	8,5%
<i>Vermogensoverdrachten</i>	2.400.000	2.478.686	5.475.000	43,8%
<i>Lokale kredietverlening</i>	5.968.504	6.513.713	30.000.000	19,9%
	10.700.444	11.573.673	62.793.000	17,0%

Netto resultaat kapitaaldienst	10.516.782	4.448.106	(20.336.500)	-51,7%
---------------------------------------	-------------------	------------------	---------------------	---------------

Bron: Directie Financiën

2.2.1 Korte toelichting op de kapitaaldienst per 30 juni 2019

Lokale kredietaflossing

De lokale krediet aflossing bestaat uit ontvangsten uit studieleningen Afl. 2,5 miljoen en Afl. 0,5 miljoen aflossing van een aan APA verstrekte lening. Ten opzichte van vorig jaar is dit een verbetering van 18,3% hetgeen te danken is aan de verdere verbetering in de invorderingsresultaten bij studieleningen.

Vrijgekomen afschrijvingen

De realisatie van de afschrijvingskosten zijn voorlopig geschat naar rato van de begroting 2019 en zijn ultimo juni 2019 gerealiseerd voor 50% ten bedrage van Afl. 18,0 miljoen. Vermeldenswaardig is dat de afschrijvingskosten in de exploitatierekening leiden niet tot uitgaven en worden in de vorm van een vrijval in de kapitaalontvangsten gecompenseerd.

Investeringsen

Aan het einde van het tweede kwartaal 2019 bedraagt de realisatie van de investeringen Afl. 2,3 miljoen, een realisatie van 8,5%.

Vermogensoverdrachten

De kapitaaloverdracht betreft een overdracht aan Post Aruba N.V. en bedraagt in het tweede kwartaal 2019 Afl. 2,4 miljoen. De begrotingsrealisatie is berekend op 43,8%. Vergeleken met het tweede kwartaal 2018 zijn de vermogensoverdrachten Afl. 0,1 miljoen minder (3,2%).

Lokale kredietverlening

Tot aan het einde van het tweede kwartaal 2019 bedragen de verleende lokale kredieten Afl. 6,0 miljoen (studieleningen), wat Afl. 0,5 miljoen (8,4%) minder is dan hetzelfde kwartaal van vorig jaar. De begrotingsrealisatie is berekend op 19,9%.

3. Financiering en schuldbeleer

3.1. Uitvoering financieringsbevoegdheid

De financieringsbehoefte voor 2019 is in de begroting van het Land voor dienstjaar 2019 (AB 2018 no. 80) vastgesteld op Afl. 282,2 miljoen. Hiervan is Afl. 257,5 miljoen opgenomen om vervallende leningen te vervangen, en met het restant wordt het begrote tekort gefinancierd.

In februari is Afl. 268,3 miljoen middels binnenlandse staatsobligaties gefinancierd¹ en daarmee is in de eerste helft van het jaar volgens schema Afl. 143,0 miljoen aan vervallende leningen vervangen. Van het restantbedrag wordt in de tweede helft van het jaar ca Afl. 114,0 miljoen aan vervallende leningen vervangen, ook volledig conform het programma aflossingen voor 2019. Het programma voor de schuldendienst in 2019 (rente en aflossingen van bestaande schulden) staat in Tabel 3.1.b.

Tabel 3.1a : Financiering 2019

LB	BEDRAG in Afl.	Note	MKT	Due	INT
AB 2019 no.4	100.000.000	FEB.15.19	BIN	2031	5,25%
AB 2019 no.5	70.000.000	FEB.15.19	BIN	2032	5,50%
AB 2019 no.6	46.283.000	FEB.15.19	BIN	2033	5,75%
AB 2019 no.7	52.000.000	FEB.15.19	BIN	2034	6,00%
	<u>268.283.000</u>				<u>5,55%</u>

Bron: Directie Financiën

Zoals genoemd is in 2019 Afl. 257,5 miljoen nodig om vervallende leningen te vervangen². Deze aflossingen staan in de planning zoals beschreven in Tabel 3.1.b: Schuldendienst 2019. De schuldendienst betreft enkel de leningen op de kapitaalmarkt. Financieringsactiviteiten op de geldmarkt, ofwel het inzetten van werkkapitaal voor cash-management gedurende het jaar (w.o. financiering via handelskredieten en schatkistpromessen) maken allicht geen deel uit van de schuldendienst.

¹ Op 15 februari is Afl. 268,3 miljoen op de binnenlandse markt gefinancierd middels één uitgifte van vier staatsobligaties zoals vermeld in Tabel 3.1a. Over de nog uit te schreven Afl. 14 miljoen wordt in het najaar besloten.

² Met het verschil wordt het begrotingstekort 2019 gefinancierd.

Tabel 3.1b: Schuldendienst 2019

Aflossingen. Programma 2019 onderverdeeld naar binnen/buitenland*

	K1	K2	K3	K4	TOTAAL
Binnenland	135.6	1.7	1.7	21.7	160.7
Buitenland	2.8	2.9	2.8	88.3	96.8
Totale aflossingen	138.3	4.6	4.5	110.0	257.5

* PRI is exclusief aflossingen aan schatkistpapier

Rente. Programma 2019 onderverdeeld naar binnen/buitenland

	K1	K2	K3	K4	TOTAAL
Binnenland	18,2	43,5	25,2	40,8	127,7
Buitenland	42,1	10,0	42,0	10,2	104,4
Totale rente	60,3	53,5	67,2	51,0	232,0

*INT: bij rente wordt ALLE rente meegenomen, incl. schatkistpapier

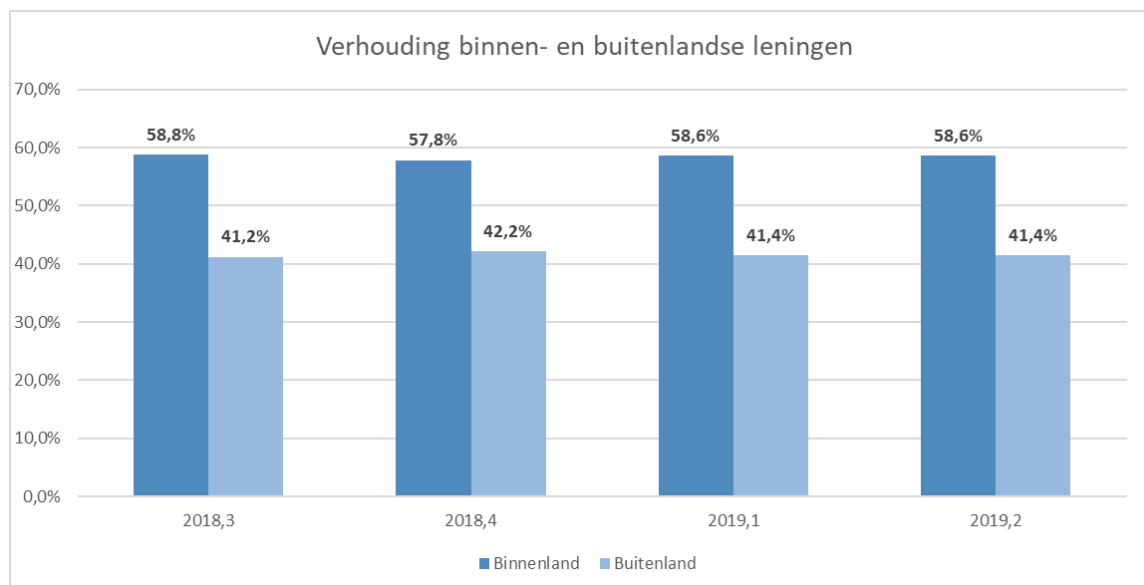
Bron: Directie Financiën

Voor de schuldendienst in 2019 is volgens het programma Afl. 489,5 miljoen benodigd waarvan Afl. 257,5 miljoen om aflopende leningen te vervangen en Afl. 232,0 miljoen om aan renteverplichtingen te voldoen. Het programma voor de aflossingsverplichting betreft, zoals eerder genoemd, alleen de formele leningen, i.c. leningen op de kapitaalmarkt. Het programma van de rentelasten is daarentegen een weergave van de verwachte rentelasten op alle financieringsmiddelen, ongeacht of deze kosten gekoppeld zijn aan kapitaal- of geldmarktinstrumenten.

Voor het afdekken tegen herfinancierings-risico's, wordt bij financieringsbesluiten gelet op de "deleveraging path"³ en op de behoefte om de verhouding tussen de schulden op de binnen- en buitenlandse kapitaalmarkt in evenwicht te houden, met voorkeur voor een hogere proportie aan binnenlandse leningen. Uit grafiek 3.1c is te zien dat de financieringsactiviteiten in dit kwartaal geen gevolgen hebben gehad op de bestaande verhouding. De verwachting is dat het aandeel aan binnenlandse leningen in het vierde kwartaal licht zal toenemen als gevolg van het aflossen van Afl. 88,3 miljoen aan buitenlandse leningen met binnenlandse middelen.

³ Zie hierover de Memorie van Toelichting op de Landsverordening tot vaststelling van de Begroting 2019 en het IMF-rapport van juni 2019.

Grafiek 3.1c: Verhouding binnen- en buitenlandse leningen

Bron: Directie Financiën

3.2. Schuldstand

Om het schuldbeheer nog meer inzichtelijk te maken wordt het totaal aan schulden verdeeld in de formele leningen (leningen op de kapitaalmarkt), de kortlopende schulden (werkkapitaal, doorgaans Unmet Financing Requirement of UFR) en de latente schulden. De schuldpositie aan het einde van het tweede kwartaal staat in Tabel 3.2: Schuldontwikkeling per kwartaal.

Tabel 3.2: Schuldontwikkeling per kwartaal (in miljoenen Afl.)

	2018 K2	2018 K3	2018 K4	2019 K1	2019 K2
Binnenlandse leningen					
Promessen en kasgeldlening	203,0	163,0	115,0	-	-
Staatsobligaties	1.626,2	1.626,2	1.604,4	1.788,8	1.788,8
Onderhandse leningen	481,9	481,9	466,8	466,8	466,8
Overige leningen	250,7	249,1	247,5	245,8	244,1
	2.561,8	2.520,2	2.433,6	2.501,3	2.499,6
Buitenlandse leningen					
Leningen N.I.O.	12,4	12,3	12,3	11,1	9,7
Leningen Rijksbegroting	15,6	15,6	7,7	9,3	9,4
Overige leningen EUR	7,5	7,4	7,2	6,5	6,6
Buitenlandse leningen USD	1.507,0	1.732,0	1.746,6	1.743,9	1.741,2
	1.542,5	1.767,3	1.773,8	1.770,7	1.766,9
Totaal Leningen	4.104,3	4.287,5	4.207,5	4.272,1	4.266,5
% BBP	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Kortlopende schulden	91,8	103,1	80,0	82,6	108,9
Extracomptabele schulden - Lease	11,7	11,6	11,4	11,3	11,1
Totaal UFR	103,5	114,7	91,4	93,9	120,03
Totaal schulden	4.207,8	4.402,2	4.298,8	4.365,9	4.386,5
% BBP	73,4%	76,8%	75,0%	75,4%	75,7%
BBP ¹	5.734,0	5.734,0	5.734,0	5.791,3	5.791,3

Bron: Directie Financiën

De leningen zijn ingedeeld overeenkomstig de comptabele richtlijnen zodat ook de aansluiting met 's Lands begrotingen en jaarrekeningen mogelijk is. Hierbij geldt dat de kapitaal- of geldmarkt waarop een lening is geplaatst bepalend is voor de designatie van een lening als zijnde een binnen- of een buitenlandse verplichting. Het domicilie van de schuldeiser speelt daarbij geen rol. Schatkistpromessen en kasgeldleningen worden in bovenstaand tabel steeds meegenomen bij de kapitaalmarktinstrumenten, maar het zijn feitelijk geldmarkt-instrumenten die expliciet bedoeld zijn voor het sturen van werkkapitaal.

1) Gehanteerd bbp-bedrag is gebaseerd op de door CBA gepubliceerde 'Annual Statistical Digest 2018' waarin zij met een nieuwe bbp-projectie voor het jaar 2018 is gekomen. Op basis van deze bbp-projectie én een groeiveronderstelling van 1% wordt het voorlopig bbp-cijfer voor 2019 bepaald.

Het totaal aan schulden in het tweede kwartaal is met Afl. 20,6 miljoen toegenomen ten opzichte van het eerste kwartaal. Bij de leningen is stand met Afl. 5,5 miljoen verminderd, terwijl de openstaande rekeningen (werkkapitaal ofwel UFR) met Afl. 26,1 miljoen zijn toegenomen. Deze toename is het gevolg van het aanmelden door UO AZV van een tekort over 2018 van Afl. 12,4 miljoen en het restant is verder volledig toe te rekenen aan een oponthoud bij de verwerking van betalingen door seizoensmatige factoren (m.n. invloed van vakantiedagen op de beschikbare manuren voor de verwerking van betalingen). Evenwel is de stand bij de UFR nog altijd lager dan de gemiddelde Afl. 130,0 miljoen.

3.3. Schuldendienst 2019

In Tabel 3.3 wordt de realisatie van de schuldendienst bijgehouden. De betalingen aan aflossingen op kapitaalmarktleningen is in het tweede kwartaal conform schema verlopen. Bij de realisatie van de rentebetalingen is in vergelijking met de Tabel 3.3 uit UR-19/1 een verschuiving opgetreden waardoor in de tweede kwartaal Afl. 57,6 miljoen aan rente is betaald terwijl er Afl. 53,5 miljoen op het programma stond. Dit is *geen* toename in de rentelasten maar de vervroegde betaling van een rentelast dat oorspronkelijk in het vierde kwartaal was geprogrammeerd. Het totaal aan rentelasten over het jaar blijft aldus ongewijzigd.

Tabel 3.3: Verloop schuldendienst 2019 (in miljoenen Afl.)

2019		Aflossing	Rente	Totaal
Kwartaal 1	real.	138.3	60.3	198.6
Kwartaal 2	real.	4.6	57.6	62.3
Kwartaal 3	proj.	4.5	67.2	71.7
Kwartaal 4	proj.	110.0	46.9	156.9
Totaal		257.5	232.0	489.5

* PRI is exclusief aflossingen aan schatkistpapier

*INT: bij rente wordt ALLE rente meegenomen, incl. schatkisppapier

Bron: Directie Financiën.

Noot: Er zijn enige afrondingsverschillen

3.4 Kortlopende schulden

De kortlopende schulden van het Land bestaan grotendeels uit schulden aan zowel binnen- als buitenlandse handelscrediteuren. Ook de schulden aan overheidsinstellingen en deelnemingen worden in deze categorie ingedeeld. De stand van de kortlopende schulden ligt nog altijd op historisch laag niveau.

Betalingen uit hoofde van de (lease-)overeenkomst tussen Land Aruba en AREH N.V. worden zowel in de begrotingen als de jaarrekeningen als huurkosten verantwoord. De aan deze overeenkomst verbonden kosten worden in dit verslag volledigheidshalve bij de schulden vermeldt, al is er geen sprake van rentelasten noch aflossingen.

Tabel 3.4: Kortlopende schulden (in miljoenen Afl.)

	2018	2018	2018	2019	2019
	K2	K3	K4	K1	K2
<i>Vlottende Passiva:</i>					
UFR - buitenland	11,0	9,9	11,6	10,4	12,0
UFR - binnenland	80,7	93,2	68,4	72,2	96,9
	91,8	103,1	80,0	82,6	108,9
<i>Latente Schulden:</i>					
Huurovereenkomst AREH N.V.	11,7	11,6	11,4	11,3	11,1
Totaal Kortlopende Schulden	103,5	114,7	91,4	93,9	120,0

Bron: Directie Financiën

4. Financiële beheer

Hieronder wordt de stand van zaken van de lopende projecten per ultimo juni 2019 gepresenteerd⁴. Bij een activiteit waar er sprake was van een verandering (nieuw project, project is vertraagd of afgerond) wordt dit symbool vóór de statuscode geplaatst: (Δ). Activiteiten waarvan de status aan het einde van het voorgaande kwartaal als 'gereed' zijn vermeld, worden in de daaropvolgende rapportages verwijderd. Noemenswaardige ontwikkelingen in de uitvoering van de projecten worden achter het vakje 'update' kort toegelicht.

Hieronder de status van de activiteiten waarop thans wordt gewerkt.

Tabel 4.1: Volledigheid en transparantie

PEFA Deelgebied	Core Score	Huidige Score	Beoogde Score
Volledigheid en transparantie			
PI- 6: Volledigheid van informatie in begrotingstoelichting	A	B	A
Acties:			Status⁵:
Info over financiële activa (investeringen) opnemen in begroting			IU
PI- 9: Inzicht in financiële risico's zbo's en overheid NV's	B	C	B
Acties:			Status:
Controle op de rekeningen van de fiscale rapporten die door de autonome overheidsinstellingen en publieke ondernemingen worden geleverd. Daarnaast moet een geconsolideerd overzicht gemaakt worden van de totale fiscale risico's.			IU
Update	- Interne multidisciplinaire werkgroep bij DirFin ingesteld om dit onderwerp systematisch aan te pakken		(Δ) IU
Implementatie fase 2 Facturen in Omloop project (FIO) project bij Directie Financiën			(Δ) V
Update:	- Applicatie ondervindt een aantal technische problemen bij inlezen van facturen waardoor de planning voor de start van fase 2, waar leveranciers digitaal bij DirFin de facturen moeten inleveren vertraging heeft opgelopen		(Δ) V

⁴ Het betreft de voortgang van de verrichte activiteiten met betrekking tot de verdere verbetering van het financieel beheer in het algemeen en de PEFA-indicatoren in het bijzonder. Het PEFA-raamwerk bestaat uit standaard hoofdindicatoren die zijn onderverdeeld naar zes deelgebieden. Om zoveel mogelijk aan te sluiten met de in juli 2015 verrichte PEFA Self-Assessment, wordt langs de lijnen van deze zes deelgebieden gerapporteerd over de voortgang van het financieel beheer. De tweede meting is voorlopig uitgesteld. De reden hiertoe is dat thans prioriteit wordt gegeven aan het geïnitieerde traject voor de voorlopige bijzondere financiële verantwoording, op grond van de afspraken zoals vastgelegd in het protocol tussen Aruba en Nederland.

⁵ Definitie afkortingen: V = Vertraagd/CP = Continu Proces/IP = In Planning/IU = In Uitvoering/ UIE = Uitvoering in Eindfase/ G = Gereed

Tabel 4.2: Beleidsmatig begroten

PEFA Deelgebied	Core Score	Huidige Score	Beoogde Score
Beleidsmatig begroten			
PI-11: Deelname aan jaarlijkse begrotingsproces	B	C+	B
Acties:			Status:
Pilot project meerjarig begroten met aantal directies			V
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - Pilotproject heeft in de afronding grote vertraging opgelopen in de oplevering van de blauwdruk voor het proces - Naar verwachting wordt eindverslag eind 2019 uitgebracht. 		V
Werkgroep richtlijnen ramingsmethodiek van selecte belastingsoorten			(Δ) V
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - Doel: opstellen van een werkprogramma met richtlijnen voor een ramingsmethodiek van selecte belastingsoorten. Verder om de realisatie van de ramingen op structurele manier te analyseren. - Vanwege gesprekken over de belastinghervormingen (tussen de regering, de belastingdienst en het IMF) werden de werkzaamheden van deze werkgroep op een laag pitje gezet, maar toch kan niet worden gesproken van een vertraging, omdat de belastinghervorming het doel van deze werkgroep zal beïnvloeden. 		IU
Intensiveren begrotingsoverleg met begroting coördinatoren van Bureau van alle ministers			CP
Update:	- De voorbereidingswerkzaamheden voor de begroting dienstjaar 2020 zijn reeds geïnitieerd.		(Δ) IU
Reguliere wetgevingsoverleg en permanente (wekelijkse) afstemming tussen Minister van Financiën, Economische Zaken en Cultuur, het Secretariaat van de Ministerraad, Directie Wetgeving & Juridische Zaken, en Directie Financiën. Bevordering van de planning ten aanzien van de voorbereiding en samenstelling van voornoemde documenten. Samenspraak, overleg met Raad van Advies.			CP

Tabel 4.3: Zorgvuldigheid en interne beheersing van de uitvoering van de begroting

PEFA-Deelgebied	Core Score	Huidige score	Beoogde score
Zorgvuldigheid en interne beheersing van de uitvoering van de begroting			
PI-18: Het beheer van de salarisadministratie	C+	D+	C+
Acties:			Status:
Project IT Beleid en Informatiebeveiligingsbeleid. Doelbeschrijving: document waarin het beleid en procedures ten aanzien van het logische toegangsbeheer, wijzigingsbeheer, back-up & recovery en incident management worden vastgelegd.			V
Update:	- Project is in het kader van de verlaging van de overwerkkostenvergoeding bij DirFin op een laag pitje gezet. Met externe inzet wordt beoogd op middellange termijn dit project af te ronden.		V
Project Bevorderen Application controls PSA. Doelbeschrijving: bevorderen van de effectiviteit van de ingebouwde controles in de payroll applicatie.			(Δ) IU
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - PSA is een upgrade-traject ondergaan en verschillende testen zijn verricht. - DirFin heeft recentelijk ook een apart onderzoek naar de juistheid en volledigheid van gegevens vastgelegd in PSA verricht met als doel de applicatie veel meer te kunnen gebruiken voor het meerjarig begrotingsproces. - Aanpassing controleprocessen naar aanleiding bevindingen moet opgestart worden 		(Δ) G (Δ) G (Δ) IP
Project verkorting doorlooptijd verplichtingen bij Directie Financiën			V
Update:	- Dit project is technisch klaar maar is nu uitgesteld omdat de chef van de afdeling ter beschikking van het nieuwe kabinet werd gesteld. Vacature is nog niet ingevuld.		V
Implementatietraject van het ASYCUDA-systeem van de douane Dit betreft nog de implementatie van het 2de traject van ASYCUDA waar verschillende additionele modules moeten worden geïnstalleerd om de productie van management rapportages efficiënter te laten verlopen.			UIE
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - Douane krijgt nog ondersteuning van de UNCTAD. - Het traject ten aanzien van de vastlegging van de administratieve procedures geïnitieerd. 		UIE IU

Op basis van de positieve ervaringen met de vorige cursus voor importeurs (inclusief brokers) inzake de vigerende regels en procedures bij import waarvoor certificaten in december zijn uitgereikt, moet nog een derde ronde van de cursus worden gepland.		IP
Declaranten cursus		IU
	- De vierde cursus gaat in september 2018 van start.	IU
Implementatietraject HR Module binnen de Payroll Systeem Aruba		UIE
Update:	- Dit project is geïmplementeerd. - DRH initieel trainingstraject voor diensten afgerond	(Δ)G
Opvoeren van gescande documenten in de HRM-module van het PSA.		IU
Update:	- Scannen van documenten is gereed en deels gelanceerd - Er werd besloten dat de digitale documentatie vanaf nu in de HRM-module van de PSA worden bewaard.	(Δ)G
Project functiehuis Land.		V
Update:	- Implementatie nieuw functiehuis wordt voorlopig aangehouden omdat het uitvoeren van het Beleidsplan Verhoging Personeelskosten (BVP) nu prioriteit heeft.	V
Inlopen achterstanden in zowel de heffing als in de invordering (Belastingdienst).		IU
Update:	- De achterstanden in de heffing worden structureel ingehaald en worden nauwlettend voortgezet middels vastgestelde productienormen bij het intoetsen van reeds ingediende aangiften inkomstenbelasting en winstbelasting en versnelde afhandeling van reeds ingediende bezwaarschriften. - De boekjaren 2015 en 2016 staan nog op de planning, medio 2019. - DIMP blijft structureel werken aan het inlopen van achterstanden en intensivering van de invordering. - DIMP maakt hierbij gebruik van de aanbevelingen van het IMF.	IU IU IU IU
Implementatie van een aantal wetswijzigingen om niet alleen diverse processen binnen de Belastingdienst efficiënter te maken, maar tevens de belastingopbrengsten te optimaliseren.		IU
Update:	- Bijeenkomsten ten aanzien van de belastinghervorming lopen nog. Het Integraal Belastingplan is ter besluitvorming voorgelegd.	IU
Verzorgen van trainingen om vaktechnisch kwaliteit bij de belastingdienst te kunnen waarborgen.		IU
Update:	- Vaktechnische trainingen voor HBO en WO opgeleiden staan gepland voor de tweede helft van het jaar 2019. Efficiëncyverbetering afdeling Grondbelasting, Afdeling Klant en Object registratie, Afdeling Data-Entry, Afdeling Financiële zaken, Afdeling P&O en werkzaamheden invorderaars i.v.m. de onderlinge afstemming met de afdeling deurwaarderij worden middels een ketenoverleg aangepakt. - 2 ^e fase DIMPLE- project is in maart 2019 van start gegaan en loopt conform schema.	IU IU
	-	

Tabel 4.4: Administratie, vastlegging en verslaggeving

PEFA-Deelgebied		Core Score	Huidige score	Beoogde score
Administratie, vastlegging en verslaggeving				
PI-25: Kwaliteit en tijdigheid van de jaarrekening		C+	D+	C+
Acties:				Status:
Jaarrekeningen Land				(Δ) IU
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - De Staten van Aruba heeft de LV Slot van de rekening voor het dienstjaar 2016 (jaarrekening) niet vastgesteld. Staten wordt aanbevolen (door MinFEC) om haar onderzoek behoefte te definiëren/kenbaar te maken en te laten uitvoeren opdat t.z.t. de slot van de rekening kan worden vastgesteld. - Concept-Landsverordening tot vaststelling van de slot van de rekening van de jaarrekening 2017 is aan DWJZ aangeboden maar behandeling in de Staten is vertraagd door discussie rond jaarrekening 2016 - Werkzaamheden ten aanzien van de jaarrekening 2018 bij DirFin zijn vrijwel afgerond. Aanbieding aan CAD volgt binnenkort - ARA krijgt ondersteuning van de SOAB in de controle van de jaarrekeningen. 		V V (Δ)UIE IU	
Implementatie project vastlegging administratieve organisatie Directie Financiën in Mavim Rules				(Δ) V
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - Mavim Rules heeft een nieuwe versie van de software aan Directie Financiën gepresenteerd. De vernieuwde versie is nog gebruikersvriendelijker en maakt het mogelijk om de data makkelijk voor alle gelederen van de overheid beschikbaar te maken. Een aantal geactualiseerde processen zijn inmiddels opgevoerd samen met nieuwe relevante instructies. Nog uit te voeren is de beschikbaarstelling van het systeem aan het personeel bij DirFin 		(Δ) IU	
Standaardisatie van de rekeningschema				V
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - Het rekeningschema van het Land wordt bij elke herziening van de Landsverordening Instelling Ministeries (LIM) gewijzigd. Een nieuwe gestandaardiseerd rekeningschema ligt klaar. Implementatie hiervan werd door budgettaire redenen uitgesteld. De uitstel heeft geen negatief effect de samenstelling van de rapportageproducten van het Land. 		V	
Besprekingen met MinFEC inzake bestedingsoverzicht per kostensoort per ministerie zodat tijdig dreigende overschrijdingen kunnen worden besproken en indien nodig maatregelen kunnen worden getroffen.				CP
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - Directeur Directie Financiën bespreekt in zijn regulier overleg met de MinFEC de kostenontwikkeling per ministerie om tijdig te kunnen bepalen indien maatregelen getroffen moeten worden om begrotingsoverschrijdingen te voorkomen. - Overheidsdiensten zullen ook maandelijks per email hun bestedingsoverzicht per email ontvangen. Zij krijgen dit nog steeds alleen op verzoek. Het automatisme hierin is nog niet tot stand gekomen. Infrastructuur hiervoor is wel aangelegd. Actuele contactgegevens en -personen bij de dienstonderdelen moeten worden aangewezen 		CP (Δ) V	
e-Government Project (project o.l.v. de Chief Innovation Officer van het bureau MinAZ): het is de intentie dat in de komende jaren de overheid haar dienstverlening digitaliseert. Doel: kleinere en efficiëntere overheid; burger wordt sneller geholpen; minder regels en administratieve lasten; een aanvraag doen is eenvoudiger.				IU
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - De noodzaak om tot een uniek nummer per individu te komen is duidelijk. Ministerie AZ trekt dit project (onderzoek naar introductie van een digi-nummer). - Arubaans e-Government road map met het doel om fase 1 van het ontwikkelingstraject vorm te geven is opgeleverd - 'Quick-wins' identificeren op basis van het reeds verrichte Digital Assessment afgerond 		IP (Δ)G (Δ)G	

Tabel 4.5: Extern toezicht en controle

PEFA-deelgebied		Core Score	Huidige score	Beoogde score	
Extern toezicht en controle					
PI-26: Reikwijdte, aard en aanbevelingen externe audits		C+	D+	C	
Acties:				Status:	
Nulmeting op de controleerbaarheid van de jaarrekening van het Land en bijzonder onderzoek naar resultaat 2020				IU	
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - De CAD heeft haar plan van aanpak om een 'nulmeting' te doen op de controleerbaarheid van de jaarrekening van het Land afgerond en deze is door de minster FEC goedgekeurd <ul style="list-style-type: none"> o Doel van de nulmeting is om op basis van een prioritering van onderzoeksgebieden, deelrapporten uit te brengen waarin eventuele knelpunten worden opgenomen en ook aanbevelingen worden gedaan die door de desbetreffende diensten verholpen moeten worden. o Het betreft een integraal plan om op structurele wijze tot een controleerbare jaarrekening te komen en gaandeweg dat ook uiteindelijk de jaarrekening van het Land gecertificeerd kan worden. o Aantal nulmetingen zijn afgerond, dan wel in uitvoering, te weten naar: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Beheer liquide middelen ▪ Beheer langlopende verstrekte leningen ▪ Beheer tussenrekeningen ▪ Beheer opbrengsten OM o Aantal nulmetingen zijn aangekondigd: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Beheer overige vorderingen ▪ Beheer opbrengsten DEZHI ▪ Beheer opbrengsten DTI ▪ Beheer opbrengsten DTP ▪ Controleerbaarheid salariskosten Land ▪ Beheer jaarrekeningpost deelnemingen - SOAB is aangetrokken om bijzonder onderzoek naar het resultaat van 2020 te verrichten. SOAB zal aanvragen door een zelfstandig balansonderzoek te verrichten in dienstjaar 2019 	(Δ) G	(Δ)UIE	(Δ)IP	(Δ)IU
Update:	<ul style="list-style-type: none"> - Thans wordt een plan van aanpak samengesteld hoe de gesignaleerde knelpunten t.a.v. de post MvA verholpen kunnen worden. Het gaat er met name om, om de MvA module in boekhoudkundige applicatie van het Land te gaan gebruiken. - Implementatie en conversietraject naar vaste activamodule zal in KW3 plaatsvinden 			(Δ) IU	

Algemeen

In de komende periode wordt prioriteit gegeven aan de planning en uitvoering van aantal werkzaamheden ten aanzien van de nulmeting van de controleerbaarheid van de jaarrekeningen (werkzaamheden die door de CAD worden verricht). Verder zal het Land ondersteuning van de SOAB verkrijgen om in 2021 een bijzondere onderzoeksverklaring te kunnen overleggen over het resultaat van 2020. Het deelgebied "Extern toezicht en controle" zal dan als speerpunt voor de verbeteringen in het financieel beheer dienen.

5. Liquiditeitsoverzicht

De onderstaande tabel presenteert de liquiditeitsrealisatie over de eerste helft van 2019 en de verwachtingen voor rest van dit jaar.

De inkrimping van het operationeel tekort dat reeds in het eerste kwartaal werd gesignaleerd is in het tweede kwartaal voortgezet. In het eerste kwartaal waren er bij de operationele resultaten geen opmerkelijke ontwikkelingen te signaleren anders dan een positieve ontwikkeling in de dekkingsgraad van de operationele kosten. In dezelfde periode in 2018 werd 85% van de operationele uitgaven gedekt door de ontvangsten; in het eerste kwartaal van dit jaar was dat gestegen naar 90%. Dit is in het tweede kwartaal verder toegenomen naar 115%. Anders gesteld, in het tweede kwartaal zijn de operationele kosten volledig gedekt door de opbrengsten.

Tabel 5.1: Liquiditeitsrealisatie 2019

2019	JAN	FEB	MAR	APR	MEI	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
<i>in AFL miljoen</i>												
	<i>real.</i>	<i>real.</i>	<i>real.</i>	<i>real.</i>	<i>real.</i>	<i>real.</i>						
1. Ontvangsten												
1. Directe belastingen	54,51	33,84	29,39	31,89	101,66	53,68	41,69	30,68	43,92	26,83	49,14	86,00
2. Indirecte belastingen	54,79	48,59	46,44	49,18	48,43	47,14	45,89	55,79	54,61	51,73	56,55	61,79
3. Niet-belastingontvangsten	2,68	2,32	1,19	4,37	36,81	4,05	1,70	9,24	4,22	9,10	7,90	3,38
4. Overige ontvangsten	13,12	21,47	10,00	10,42	11,49	10,61	8,71	6,81	12,07	9,15	9,72	10,20
TOTAAL:	125,10	106,22	87,02	95,86	198,39	115,47	98,00	102,52	114,82	96,81	123,30	161,37
2. Uitgaven												
1. Salarissen	36,81	29,00	29,64	29,80	29,28	53,74	27,89	34,36	26,88	27,42	34,61	27,80
2. Werkgevers bijdrage	8,76	8,78	8,93	8,97	8,84	8,79	8,31	8,21	7,93	7,72	7,85	7,41
3. Salaris subsidie	11,22	9,24	12,85	9,74	8,81	17,59	9,61	11,23	9,09	9,96	11,21	9,77
4. Goederen en diensten	14,55	28,93	19,17	25,74	24,66	16,86	11,45	14,40	12,48	24,22	19,84	19,68
5. Rente	8,61	22,56	29,12	10,56	13,11	34,13	16,77	13,81	36,62	8,99	15,19	22,59
6. Ontwikkelingsfonds	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7. Investerings	1,37	3,00	3,24	3,68	2,95	1,29	1,05	1,69	1,61	3,26	3,84	5,87
8. Verrek., uitk. en bijdragen	4,24	0,00	0,00	4,36	0,00	0,00	14,70	0,00	0,00	21,51	0,00	0,00
9. Overdrachten en subsidies	16,50	24,76	18,53	12,82	19,48	12,38	14,47	17,21	12,95	23,69	11,55	32,10
10. Items n.i.e.	0,45	0,00	0,02	0,02	0,26	0,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
TOTAAL:	102,51	126,28	121,49	105,70	107,40	144,85	104,25	100,90	107,56	126,79	104,08	125,21
3. Leningen minus												
1. Leningen	2,16	0,66	0,43	0,06	0,05	1,82	9,40	6,07	0,38	0,25	2,07	4,90
2. Aflossingen	0,48	0,45	0,36	0,47	0,62	0,65	0,46	0,52	0,37	0,66	0,40	0,42
TOTAAL:	1,68	0,21	0,07	(0,41)	(0,57)	1,17	8,94	5,55	0,01	(0,41)	1,67	4,49
4. Net buitenlands kapitaal												
1. Leningen buitenland	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2. Aflossingen buitenland	0,07	0,00	2,70	0,00	0,18	2,76	0,00	0,00	2,70	0,00	82,65	5,67
TOTAAL:	(0,07)	(0,00)	(2,70)	0,00	(0,18)	(2,76)	(0,00)	(0,00)	(2,70)	(0,00)	(82,65)	(5,67)
5. Net binnenlands kapitaal												
1. Leningen binnenland	0,00	268,28	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	55,00	55,00	0,00
2. Aflossingen binnenland	0,56	224,45	25,56	0,57	0,57	0,57	0,57	0,58	0,58	20,48	0,58	0,59
TOTAAL:	(0,56)	43,83	(25,56)	(0,57)	(0,57)	(0,57)	(0,57)	(0,58)	(0,58)	34,52	54,42	(0,59)
Eindsaldo	69,60	93,16	30,35	20,36	111,18	77,31	61,55	57,03	61,00	65,95	55,27	80,69

Bron: Directie Financiën

Noot: Alle bedragen zijn voorlopige cijfers

¹ Voor de presentatie van de liquiditeitsstromen wordt gebruik gemaakt van het door de Centrale Bank van Aruba in haar publicaties gehanteerde "Government Financial Operations"-formaat. Een volledige aansluiting met de begroting is niet direct mogelijk, omdat verschillende stelsels aan de verschillende overzichten ten grondslag liggen. De doelstelling achter het bestaan van dit overzicht is niet om de begroting te kunnen volgen, maar om de inzet van het werkkapitaal van het Land inzichtelijk te maken. Alle in dit overzicht opgenomen bedragen, inclusief de bedragen over voorgaande periodes, zijn voorlopige cijfers.

6. Collectieve Sector

Het Centraal Bureau Statistiek (CBS) heeft op 1 augustus 2019 advies uitgebracht om de samenstelling van de collectieve sector voor de jaren 2019-2020 vast te stellen. In dat advies wordt aangegeven dat er nagenoeg geen wijzigingen zijn opgetreden sinds de vorige periode van 2017-2018. Aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zal daarom worden voorgesteld om dezelfde samenstelling te hanteren voor de jaren 2019-2021. Het betreft de navolgende instellingen:

- Land Aruba
- Uitvoeringsorgaan Algemene Ziektekostenverzekering (AZV)
- Sociale Verzekeringsbank (SVB)
- Aruba Tourism Authority (ATA)
- Universiteit van Aruba (UA)
- Serlimar s.g.
- Stichting Education Profesional Basico (SEPB)

Onderstaande tabel presenteert de voorlopige opbrengsten, kosten, het operationeel resultaat en projectie per 30 juni 2019.

Tabel 6.1: Exploitatieresultaat collectieve sector per 30 juni 2019

	Opbrengsten 30 juni 2019	Kosten 30 juni 2019	Resultaat 30 juni 2019	Projectie resultaat 31 december 2019
Land Aruba	728.981.884	668.855.451	60.126.433	(4.413.600)
AZV	238.553.178	233.398.635	5.154.543	(7.609.600)
SVB	180.845.053	167.287.524	13.557.529	10.378.694
ATA	61.167.300	42.960.600	18.206.700	8.420.000
UA	6.762.904	7.093.695	(330.792)	(580.480)
Serlimar	16.584.680	19.734.759	(3.150.079)	(5.078.800)
SEPB	11.754.953	11.993.393	(238.440)	(258.416)
Totalen	1.244.649.951	1.151.324.058	93.325.894	857.798

Bron: Collectieve sector

Noot: Bedragen zijn voorlopige cijfers

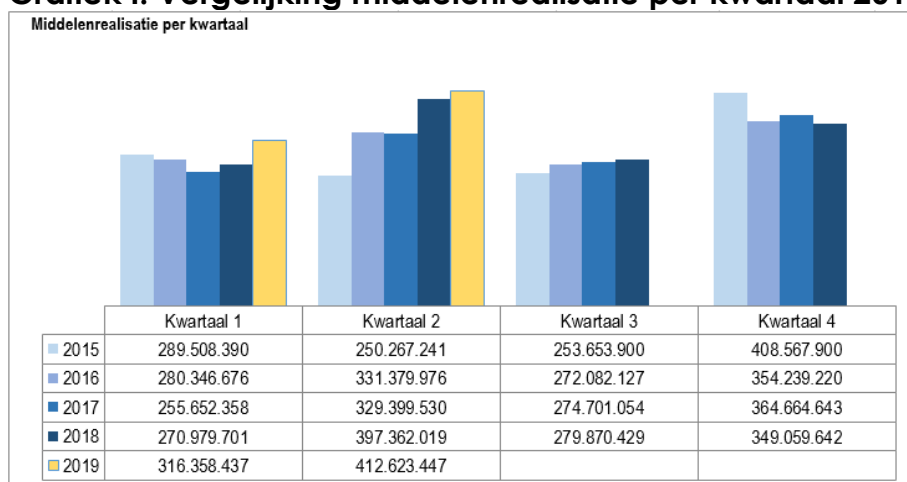
BIJLAGE: I

Tabel I: Kerncijfers financiering en schuldbeheer

Bedragen in Afl.x1 mln.	t/m 30 Juni 2019	Begroot 2019	t/m 30 Juni 2018
Land Aruba			
Financieringsbehoefte	-72,3	-282,2	-139,5
Aflossingen	142,9	257,4	141,4
Financieringssaldo Land Aruba	70,6	-24,8	1,9
Collectieve sector			
Financieringsoverschot Collectieve sector	103,8		
Tekort t.o.v. BBP (CBA): Afl. 5.791,3 mln.	1,8%		

Bron: Directie Financiën & voorlopige cijfers exploitatieresultaat ontvangen van collectieve sector (zie verder hoofdstuk 6).

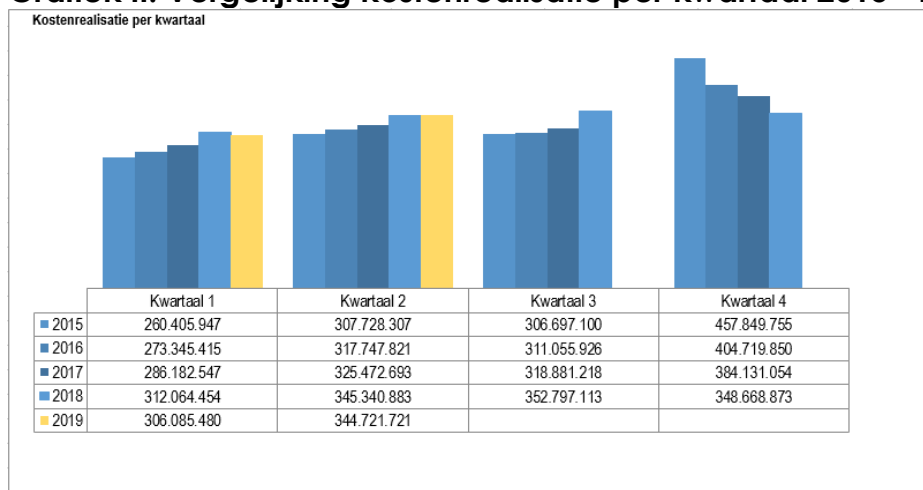
Grafiek I: Vergelijking middelenrealisatie per kwartaal 2015 - 2019

Bron: Directie Financiën

Cijfers 2014 t/m 2017 zijn cfm. Jaarrekeningen van Land Aruba. Cijfers 2018 en 2019 zijn voorlopige cijfers uit Uitvoeringsrapportages.

Grafiek II: Vergelijking kostenrealisatie per kwartaal 2015 - 2019

Bron: Directie Financiën

Cijfers 2015 t/m 2017 zijn cfm. Jaarrekeningen van Land Aruba exclusief afschrijvingskosten. Cijfers 2018 en 2019 zijn voorlopige cijfers uit de Uitvoeringsrapportages.

BIJLAGE: II Monitoring Personeelslasten Land

Introductie

Op 22 november 2018 hebben de landen Nederland en Aruba nieuwe afspraken gemaakt rondom inkadering van het pad richting solide, transparante en houdbare overheidsfinanciën. Een onderdeel van deze afspraken heeft direct gevolgen op het in juni 2018 gepresenteerde beleidsplan ter verlaging van de personeelslasten, afgekort als BVP. Conform art. II lid 2 t/m 4 van het protocol dient Land ervoor te zorgen dat:

- Een trendbreuk ontstaat in de (stijgende) ontwikkeling van de personeelslasten en jaarlijks een nominale daling gerealiseerd wordt t.o.v. het ijkpunt van 2019, die AFL 479 miljoen bedraagt;
- Ter realisering van deze daling, zullen de gepresenteerde instrumenten van het BVP gehanteerd worden in de jaren 2019-2021;
- Daarnaast zal het Land (indien nodig) aanvullende maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat de personeelslasten structureel verder nominaal gaan dalen.

Uit recente adviezen en in technische overleggen met het CAft zijn verschillende opmerkingen gedaan omwille van de verbetering van het BVP:

- Verbeter de onderbouwing van de besparingsmaatregelen;
- Zorg voor aansluiting van de effecten van de maatregelen op de te halen norm van AFL. 479 mln. en de nominale daling in de jaren erna.

Deze opbouwende kritiek heeft naar een algehele revisie van de presentatie van de resultaten van de inzet van het BVP geleid, met als eindresultaat een nieuw en verbeterd product v.w.b. de monitoring van de ingezette instrumenten. Voor u ligt de monitoring personeelslasten Land (MPL), welk voorheen bekend stond als de voortgangsrapportage BVP. Hierna volgt een nadere toelichting op de MPL, alvorens de halfjaarlijkse resultaten en de projecties voor het eind van het dienstjaar aangaande de personeelslasten in 2019, besproken worden. Volledigheidshalve en wellicht ten overvloede dient hier aangegeven te worden dat hiermee geen einde komt aan de BVP, maar dat slechts de resultaten ervan op een andere manier inzichtelijk worden gemaakt opdat dit duidelijker wordt.

Omvang personeelslasten Land

Belangrijk voor de monitoring is waarop deze zich zal richten. De personeelslasten van het Land worden samengesteld door twee componenten:

- Personeelskosten (kostensoort 4100)
- Werkgeversbijdragen (kostensoort 4200)

Daarnaast dient vermeld te worden, dat het Land slechts in staat is om de opwaartse druk van de personeelslasten van het Land zelf in toom te houden. D.w.z. dat het Land geen invloed heeft op het personeel en de daarbij horende lasten in de collectieve sector van Aruba. Aanvullend dient ook aangegeven te worden dat met de personeelslasten, de lasten van Land en de Dienst Publieke Scholen (DPS) bedoeld wordt.

Art. II lid 2 van het protocol bevat de targets

Het Land dient vanaf ijkjaar 2019, welk qua personeelslasten AFL 479 mln. moet bedragen, elk jaar erna een nominale daling te tonen in de personeelslasten t.o.v. het ijkjaar. Dit kan het Land doen d.m.v. besparingsinstrumenten zoals in het BVP zijn opgenomen t.w. plafondverlaging indienstneming, aflopende arbeidscontracten, verlaging overwerkkosten, VUT-regeling, uitstroom gepensioneerden met limitatieve vervulling van de (op dat moment openstaande) vacatures, het elimineren van automatisme in periodieken en bevorderingen, en uitstroom wegens andere redenen, zoals overlijden, disciplinaire straffen e.d.

Sinds de operationalisering van deze instrumenten in augustus 2018 is uit de monitoring gebleken, dat sprake is van een aantal technische mankementen e/o foutieve aannames:

- Plafondverlaging indienstneming hield een potentiële besparing in, indien het Land de begrote ruimte niet volledig zou gebruiken. Structurele besparingen blijken evenwel slechts als de begrote vacature uiteindelijk helemaal niet ingevuld wordt. Uit de revisie blijkt dat weliswaar dit instrument helpt met de beperking van indienstneming, doordat er scherper naar dit proces gekeken wordt, maar dat datgene wat als daadwerkelijke besparing elk kwartaal gepresenteerd werd in feite slechts het besparingspotentieel inhield. Dit is aangepast naar een presentatie van daadwerkelijk behaalde besparingen op het jaarbudget door het niet invullen van begrote vacatures. Tijdens de revisie is naar voren gekomen dat er tussen begrotingsjaren, sprake kan zijn van “roll-over” van vacatureruimte, welke dus niet vervuld werd in het jaar ervoor. De kosten worden in dergelijke gevallen dus slechts uitgesteld. Bij de bepaling van de begrote vacatureruimte in de komende jaren zal rekening hiermee moeten worden gehouden om zodanig de verlaging van dit plafond effectiever te maken.
- V.w.b. de aflopende arbeidscontracten werd slechts naar een deel van het totaal aan vertrekkende contractanten gekeken (dus vanaf augustus 2018), waardoor vergelijking en aansluiting van de resultaten met de begroting, die een hele jaar betreft, moeilijk werd. Dit is aangepast zodat hele jaren met elkaar vergeleken kunnen worden.
- Het elimineren van automatisme in periodieken en bevordering als beheersingsinstrument is nog niet uitgevoerd vanwege de vertraging van de invoering van een nieuw performance beoordelingsstelsel.
- Met de maatregel verlaging overwerkkosten wordt gestreefd om de overwerkkosten te begrenzen. Gebleken is dat in de praktijk elementen binnen de normale bedrijfsvoering, en externe factoren het in toom houden van de overwerkkosten belemmeren. Om goed zicht te hebben op deze overuren, met name bij de executieve diensten, zijn diverse onderzoeken gaande. Binnenkort, zal samen met de executieve diensten het aantal overuren per maand inclusief hun aanleiding nader geanalyseerd worden. Op basis hiervan kunnen vervolgens maatregelen getroffen worden, die de groei van de overwerkkosten in toom kunnen houden.
- Een succesvolle regeling die bijdraagt aan de verlaging van de lasten is de VUT-regeling. Sinds de instelling daarvan blijven de ambtenaren gebruik ervan maken, welke lastenverlichting bijdraagt aan de in toom houden van de personeelslasten.
- Uitstroom gepensioneerden met limitatieve vervulling van de vacature, daarbij worden de vacatures weer vervuld als het om een vitale functie gaat. De besparing die hieruit geboekt is, draagt ook bij aan de lastenverlichting. Qua omvang is het gering, maar alle beetjes helpen in dit kader.
- Uitstroom overige redenen (denk aan overlijden, disciplinaire straf, op eigen verzoek e.d.) is een fenomeen gebleken welke in de praktijk niet beheersbaar bleek te zijn. Dit soort uitdiensttreding is niet te voorspellen, terwijl indien die zich voordoet, het wel bijdraagt aan de lastenverlichting.

Van de zeven ingezette besparingsmaatregelen, blijken vijf succes te boeken in het verlagen van de lasten. Dit succes is vooralsnog genoeg gebleken om het gebrek aan resultaten bij de twee instrumenten te compenseren. De uitdaging in de komende tijd zal zijn om de twee niet succesvolle instrumenten bij te sturen, zodat betere resultaten te behalen zijn.

Aanpassingen in de presentatiewijze van de BVP-resultaten

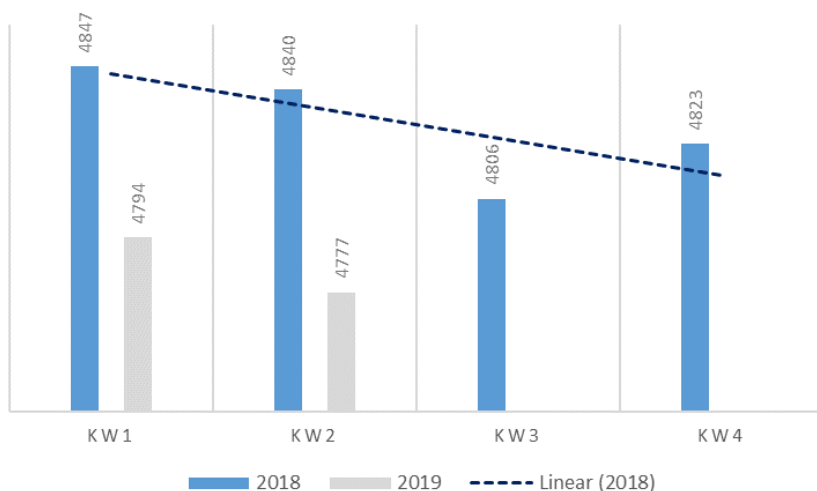
Door het hiervoor vermelde is besloten om de assumpties in de MPL te verscherpen omwille van verbetering van de aansluiting, transparantie en informatiewaarde. In MPL worden de volgende beheersingsvariabelen gemonitord over hele jaren, beginnend in 2018:

MPL:	Omschrijving:	Voorheen in BVP:
1. Instroom	De begrote vacature ruimte (BVR) houdt in ook niet vervulde roll-overs van het jaar daarvoor. Hierdoor is beter te voorspellen, welk financieel effect zich zal voordoen in een dienstjaar.	Plafondverlaging indienstneming
2. Uitstroom	De uitdiensttreding is beter te monitoren via de administratie, door zich te focussen op een aantal groepen: <ol style="list-style-type: none"> 1. Einde contract zonder verlenging 2. Uit dienst i.v.m. pensioen 3. Uit dienst i.v.m. overige redenen zoals overlijden, disciplinaire straf, op eigen verzoek e.d. <p>Groep 1 en 2 zijn te monitoren en te voorspellen.. Dit o.b.v. de te bereiken pensioenleeftijd en einddatum van het arbeidscontract.</p> <p>Groep 3 is niet te voorspellen, en vormt meer een meevaller als deze zich voordoet, ten gunste van de te boeken besparing.</p>	Aflopende arbeidscontracten, VUT-regeling, uitstroom gepensioneerd, en uitstroom overige redenen
3. Overwerkkosten	In afwachting van de resultaten van de lopende onderzoeken naar de "drivers" van de overwerkkosten, zal de groei-ontwikkeling verscherpt gemonitord worden. <p>Deze inzet van beheersmaatregelen zal worden verscherpt a.d.h.v. de bevindingen van de onderzoeken. In URK3-2019 zal een update hierover gegeven worden.</p>	Verlaging overwerkkosten
4. Overig P-verhogende componenten	Er is sprake van na-effecten in de vorm van afrekeningen bij de uitdiensttreding. Dit is terug te zien in 4100-4200 als een incidentele verhoging per peilmoment.	

Omvang van het ambtelijk apparaat

Alvorens ons te richten op het prijscomponent, dient men kort stil te staan bij de ontwikkeling van het aantal ambtenaren, oftewel het hoeveelheidscomponent. Het ambtelijk apparaat is geleidelijk aan het inkrimpen geweest sinds 2018, deze trend blijft zich voortzetten in 2019.

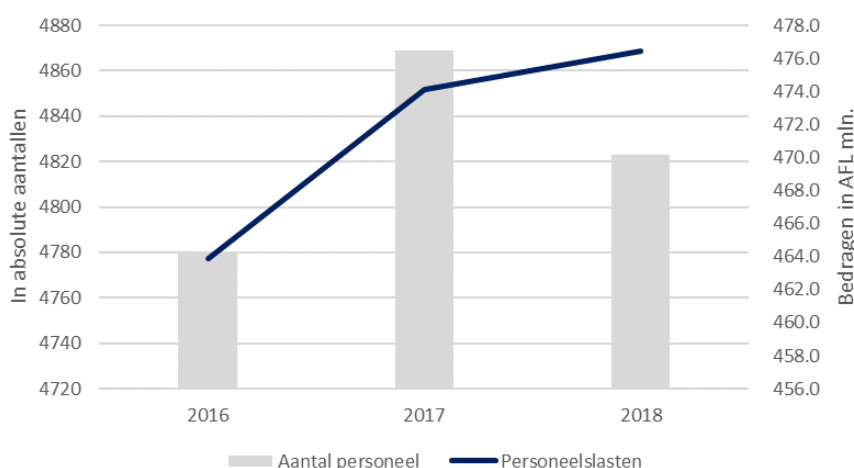
Grafiek 1: Ontwikkeling omvang ambtelijk apparaat in 2018-2019 in fte's

Bron: Departamento Recurso Humano

De beginstand in 2018 bedroeg 4847 fte's, en eindigde met 4823 fte's. Een daling van 24 fte's, welke verlagingstrend doorging in 2019. Tot en met het 2de kwartaal van het lopende dienstjaar is sprake van een daling van 17 fte's. Ondanks dat het aantal personeel in fte's aan het dalen is, blijven de personeelslasten licht stijgen. De reden hierachter ligt bij een aantal componenten waarop via MPL gemonitord wordt, c.q. de toename in overwerkkosten en overige verhogende prijscomponenten. Bij de laatstgenoemde dient men te denken aan het na-effect van uitdiensttreding op salarissen en toelagen, vakantie-uitkeringen en sociale premies.

Grafiek 2: Verhouding bezetting en personeelslasten

Bron: Directie Financiën en Departamento Recurso Humano

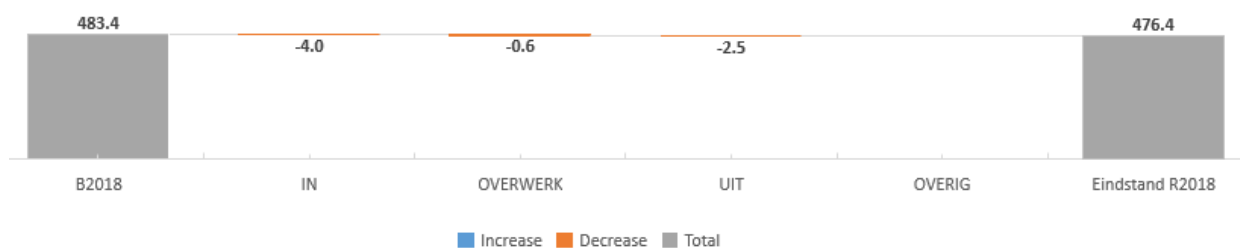
Monitoringsresultaten

In dienstjaar 2018 werd AFL 483,4 mln. begroot aan personeelslasten. Aan het eind van 2018 is circa 98,6% hiervan uitgeput. Uit de monitoring blijkt het volgende:

- De begrote vacature ruimte voor in 2018 is niet volledig vervuld, met als resultaat een incidentele besparing in 2018 van circa AFL 4,0 mln. Men moet hierbij wel in gedachten houden dat deze niet vervulde vacatures naar de begroting van 2019 zijn verschoven en voor een deel in 2019 zijn vervuld, waardoor er sprake is van een (deel-) schuif tussen deze jaren zoals eerder aangegeven. Als men een volledige schuif tussen 2018 en 2019 van deze vacatures verondersteld dan wordt het structureel resultaat van 2018 met AFL. 4,0 mln. opgestuwd naar in totaal AFL. 480,4 mln.
- Ten aanzien van de kosten van overwerkvergoeding is er sprake van een lichte onder-realisatie t.o.v. de begroting t.w.v. AFL. 0,6 mln.
- De uitstroom was ook sterker dan verwacht bij het moment van het opstellen van de begroting en de suppletie hierop aan het einde van het jaar, die zich vervolgens vertaalde in een verlaging van AFL 2,5 mln. in dienstjaar 2018.

In onderstaand overzicht is te zien hoe van de begrote personeelslasten voor in dienstjaar 2018, Land datzelfde dienstjaar sluit met een totaalbedrag van AFL 476,4 mln.

Overzicht 1: Resultaten 2018

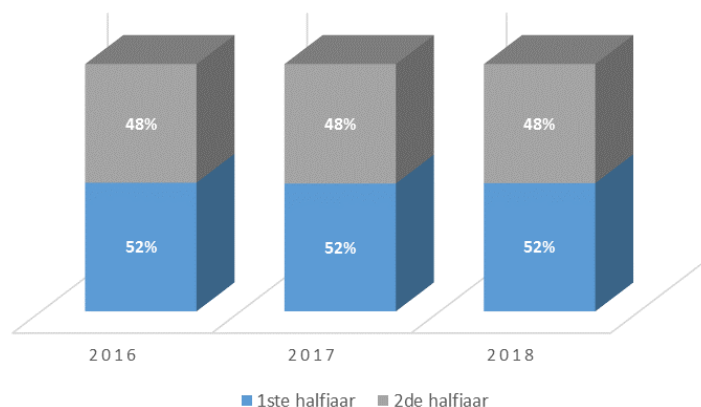

Bron: Directie Financiën en Departamento Recurso Humano

Zoals net vermeld is het structureel resultaat in 2018 naar schatting AFL. 480,4 mln. als men dus rekening houdt met een volledige schuif (in de vorm van “roll-over” van begrote vacatures) vanuit 2018 naar 2019 van AFL. 4,0 miljoen aan vacatures. In dit licht bekeken is het resultaat 2018 grotendeels toe te schrijven aan uitdiensttredingen die niet begroot waren.

Vermeldingswaardig is verder dat na het bestudeerd hebben van het lastenpatroon over de personeelskosten en de werkgeversbijdragen van Land over 2016 tot 2018, een patroon naar voren kwam dat de begrote lasten in het 1ste halfjaar voor 52% uitgeput worden, en in het 2de kwartaal voor 48%. Dit patroon is bruikbaar voor het projecteren van een mogelijk eindstand van het lopende dienstjaar 2019.

Grafiek 3: Uitputtingspatroon personeelslasten over 2016-2019

Bron: Directie Financiën

In onderstaand tabel is te zien dat conform het patroon in het 1ste halfjaar van 2019 sprake is van een uitputting van zo'n 52% van de personeelslasten t.o.v. het begrote totaalbedrag van AFL 478,6 mln.

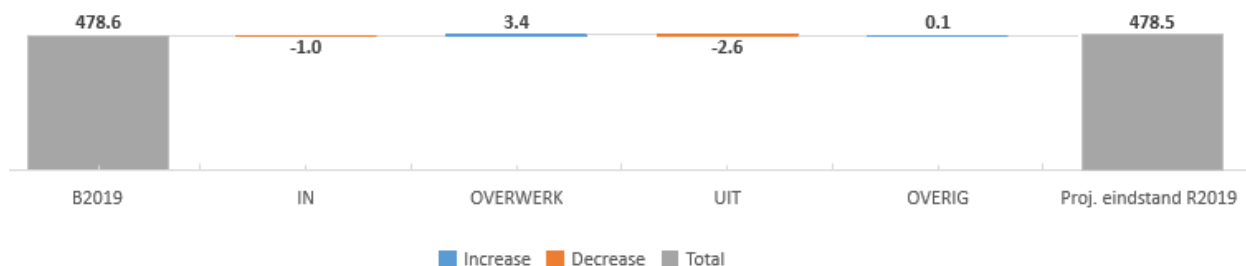
Tabel 1: Halfjaarresultaten 2019

	2019			Trend laatste 4 jaar	
	Kw 1	Kw2	1ste halfjaar	1ste HJF	Proj. trend 2de HJF
4100 Personeelskosten	90,289,163	107,042,493	197,331,656		
4101 Salarissen en toelagen	82,825,815	75,094,925	157,920,740		
4102 Overwerkvergoedingen	6,350,525	7,516,662	13,867,187		
4103 Kindertoelage	564,285	595,150	1,159,435		
4104 Vakantie-uitkering	227,902	23,462,961	23,690,863		
4105 Vergoedingen e.d.	320,635	372,796	693,431		
4200 Werkgeversbijdragen	25,110,604	25,308,410	50,419,013		
4201 Toeslag AOV/AWW	8,880,316	8,967,954	17,848,270		
4202 Premies contractanten	42,699	51468.57	94,168		
4203 Premies buitenland	74,155	78393.58	152,548		
4204 Bijdrage APFA	8,506,405	8,529,652	17,036,057		
4206 AZV-premie	7,607,029	7,680,942	15,287,971		
4100+4200 Totaal Personeelslasten	115,399,766	132,350,903	247,750,670		

Bron: Directie Financiën

Naar verwachting zal Land het dienstjaar 2019 sluiten met circa AFL. 478,5 mln. Dit zal een begrotingsuitputting zijn van zo'n 99,9%. D.w.z. dat Land op het moment van effectuering hiervan, ook voldoet aan de afgesproken target van het protocol. In onderstaand overzicht treft men dit projectie aan.

Overzicht 2: Projectie aangaande eindstand 2019

Bron: Directie Financiën en Departamento Recurso Humano

Voor het opstellen van deze projectie is rekening gehouden met de volgende aannames:

- V.w.b. de indienstnemingen is voor heel dienstjaar 2019 een vacature ruimte begroot van AFL. 7,5 mln. Hiervan is reeds AFL. 4,0 mln. vervuld. Naar verwachting zullen nog zo'n AFL 2,4 mln. in de 2de helft van het jaar vervuld worden, waardoor een niet vervulde ruimte (ook bekend als roll-over) zal overblijven van naar schatting AFL 1,0 mln.
- De actuele trendontwikkeling in de overwerkkosten (doorgetrokken tot aan het eind van het jaar) toont aan dat deze uit zal groeien tot +AFL 3,4 mln. boven het al gebudgetteerd bedrag.
- Bij de projectie voor de uitdiensttreding is als uitgangspunt genomen het niveau van uitdiensttredingen vanaf opstellingsdatum van de begroting 2019 tot en met het tweede kwartaal 2019 waar in de begroting dus geen rekening mee is gehouden. In aantal fte's uitgedrukt is dit 152. Rekening houdend hiermee wordt eind van het jaar een onderschrijding van AFL 2,6 mln. verwacht.
- Verder i.v.m. het na-effect van de uitdiensttreding, wordt een overstijging verwacht bij overige componenten als salarissen en toelagen, vakantie-uitkering en premies van AFL. 0,1 mln.

Tot slot

In deze editie van de Uitvoeringsrapportage is het MPL (voorheen genaamd BVP) integraal gepresenteerd. Met dit nieuwe product wordt gepoogd om meer inzicht te verlenen in de ontwikkeling van de personeelslasten, daarbij rekening houdend met het halen van de afgesproken target in het protocol. Het streven is om bij elke editie dit monitoringsinstrument en diens achterliggende assumpties e/o technieken verder te verfijnen, omwille van de verbetering van de informatiewaarde.

Minister van Financiën, Economische Zaken en Cultuur

L.G.Smith Blvd. 76 Oranjestad, Aruba

Tel. (297) 528 4900